

ЯСНО
ИЗЛОЖЕНИЕ
НА ХРИСТИЯНСКОТО

Съвършенство

ДЖОН УЕСЛИ

В това основополагащо съчинение Джон Уесли описва стъпките от своето пътуване към разбирането и възприемането на учението за християнското съвършенство. Той събира на едно място лични размишления, проповеди, химни, свидетелства и изложения на учението под формата на въпроси и отговори, за да нарисова картина на живота на съвършена любов. „Ясно изложение на християнското съвършенство“, чиято последна редакция е от 1777 г., е най-обширното и представително негово изложение по темата, което се нарежда сред най-значимите текстове на традицията на светостта.

Джон Уесли (1703 – 1791) посвещава живота си на проповядване на вестта за оправдание и осветение. Той е един от бащите на методизма – движение, чийто акцент върху личната вяра, обществената отговорност и стремежа към живот на съвършена любов променя облика на английското общество. Днес наследството на Уесли продължава да оказва своето влияние като част от богословието и практиката на уеслианско-арминианската традиция на светостта.

ISBN: 978-954-407-409-8

9 789544 074098

**Ясно изложение
на християнското
съвършенство**

Джон Уесли

Originally published in English under the title
A PLAIN ACCOUNT OF CHRISTIAN PERFECTION
By John Wesley

Bulgarian Version © 2014 Bulgarian Church of the Nazarene

This work is licensed under a Creative Commons Attribution (Non-Commercial) 4.0 International License.

You are free to share and adapt this material as long as you follow the licensing terms including the following:
You must give appropriate credit to John Wesley as the author of this work, and Global Nazarene Publications as the owner of the copyright for the Bulgarian version.

You may not use the material for commercial purposes without permission from Global Nazarene Publications.
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

For additional information, see

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Първо издание на български език
Издава се от Църквата на Назарянина в България
със съдействието на
Издателство „Нов човек“
София, ул. Антим I, №28
www.novchovek.com

ISBN: 978-954-407-409-8

Превод на текста: Лидия Иванова
Превод на химните: Борислав Стефанов, Даниел Топалски
Богословска редакция: Даниел Топалски
Коректор: Нина Топалска

Джон Уесли

**ЯСНО ИЗЛОЖЕНИЕ
НА ХРИСТИЯНСКОТО
СЪВЪРШЕНСТВО**

*(както е вярвано и поучавано
от преподобния господин Джон Уесли
от 1725 г. до 1777 г.)*

София, 2015

Съдържание

1	Цел на съчинението	5
2	Значение на пълното посвещение	5
3	Простота на намерението	5
4	Изцяло християнин	6
5	Съобразност с Господаря	6
6	Обрязването на сърцето	7
7	„Едничка Твоята чиста любов“	9
8	Пълната увереност на вярата	9
9	„На моите дела едничка цел“	10
10	Характерът на методиста	11
11	Опозицията на религиозните водачи	15
12	Възгледи за християнското съвършенство	15
13	Двете действия на благодатта	20
14	Почивката, която предстои	24
15	Недоразумения относно съвършенството	26
16	Химни за светостта	28
17	Въпроси и отговори относно учението за осветчението	31
18	„Химни и свещени поеми“	37
19	Мисли за християнското съвършенство	40
20	Опасността от фанатизъм	55
21	Отговорност да живеем безукорно	56
22	Заблуждения за Второто идване на Христос	57
23	Въпроси към онези, които отхвърлят постижимостта на християнското съвършенство в този живот	58
24	Свидетелството на Джейн Купър	59
25	„По-нататъшни размисли върху християнското съвършенство“	65
26	Кратко обобщение	96
27	Апел за безпристрастна преценка	98
28	Защита на учението	100
	Кратки мисли върху християнското съвършенство	102

1 Цел на съчинението

Целта на следващите страници е да дам ясно и отчетливо изложение на стъпките, чрез които бях воден в продължение на много години, за да прегърна учението за християнското съвършенство. Дължа това на сериозната част от човечеството – онези, които желаят да познаят цялата „истина, която е в Исус“. Те единствено се интересуват от подобни въпроси. На тях бих искал открито да заявя нещата, както са, като се опитам да покажа какво поучавах и защо така съм поучавал в един определен период.

2 Значение на пълното посвещение

През 1725 г., когато бях на двадесет и пет години, ми попадна „Правило и упражнения за свято живеене и умирање“ на епископ Тейлър. Прочитът на няколко части от книгата изключително много ми повлия; и по-точно тази част, която се отнася за чистотата на намеренията. Незабавно взех решение да посветя целия си живот на Бога – всичките си мисли и думи, и действия; бях напълно убеден, че няма среден път и че всяка част от моя живот (не само някои) трябва да бъде жертва на Бога или на мен самия, което всъщност би означавало на дявола.

Може ли някой сериозен човек да се съмнява в това или да намери среден път между службата на Бога и службата на дявола?

3 Простота на намерението

През 1726 г. прочетох „Подражание на Христа“ на Тома Кемпийски. Тогава естеството и обхватът на вътрешната религия – религията на сърцето – ми се яви с по-ярка светлина от всякога преди. Видях, че дори и да предам целия си живот на Бога (предполагайки, че това е възможно), това не би ме ползвало с нищо, освен ако не предам сърцето си – да, цялото си сърце – на Него.

Видях, че „простотата на намеренията и чистотата на страстите“, едното намерение във всичко, което говорим

или правим, и едното желание, което ръководи всичките ни нагласи, са наистина „крилете на душата“, без които тя никога не би могла да се възкачи на Божията планина.

4 Изцяло християнин

Година или две по-късно в ръцете ми попаднаха „Християнско съвършенство“ и „Сериозен призив за благочестив и свят живот“ на господин Лоу. Те повече от всичко ме убедиха в абсолютната невъзможност да бъдеш половин християнин. Тогава реших чрез Неговата благодат (чиято абсолютна необходимост дълбоко осъзнавах) да бъда изцяло посветен на Бога, да Му отдам цялата си душа, тяло и същност.

Дали някой внимателен човек не би казал, че отивам твърде далеч? Или че дължим нещо по-малко на Този, Който даде Себе Си за нас, от това да Му отдадем самите себе си, всичко, което имаме, и всичко, което сме?

5 Съобразност с Господаря

През 1729 г. започнах не само да чета, но и да изучавам Библията като единствен стандарт за истината и единствен модел за чиста религия. Така видях с много по-ясна светлина неизменната необходимост да имаме „същия ум, който беше и в Христос“, и да ходим така, „както е ходил Христос“; и дори да имаме не само част, а целия ум, който беше в Него; и да ходим, както Той е ходил, не в много или в повечето случаи, а във всичко. И това беше светлината, в която по това време обичайно възприемах религията като едно постоянно следване на Христос, пълно вътрешно и външно съответствие с нашия Господар. Това, от което най-много се страхувах, беше да не изопача това правило според своята опитност или тази на други хора, да не позволя на себе си и най-малкото несъответствие с нашия велик Образец.

6 Обрязването на сърцето

На 1 януари 1733 г. проповядвах в университета, в църквата „Св. Мария“ върху „Обрязването на сърцето“, което обясних със следните думи: „То е тази обичайна нагласа на душата, която в Свещените писания се нарича святост и която непосредствено предполага съществуване, очистено от греха, „от всяка сквернота на плътта и на духа“ и впоследствие надарено с онези добродетели, които бяха в Христос Исус; съществуване в такава степен „обновявано в духа на своя ум“, че да бъде „съвършено, както е съвършен и Небесният наш Отец“. (том 5, стр. 203)

В същата проповед отбелязах: „Любовта е изпълнението на закона, целта на заповедта“. Тя е не само „първа и най-голяма“ заповед, а всички заповеди, събрани в едно. „Кое е праведно, което е чисто, ако има нещо добродетелно и ако има нещо похвално“: всичко това се съдържа в тази дума – любов. В това е съвършенството, славата и щастието; царският закон на небето и земята е „да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа, с целия си ум и с цялата си сила“. Съвършеното добро трябва да бъде единствената ви крайна цел. Едно-единствено нещо трябва да желаете заради самото него – идването на Този, Който е всичко във всички. Едно щастие трябва да предложите на душите си – единение с Този, Който ги създаде, „общение с Отца и със Сина“, съединение с Господа в един Дух. Една цел трябва да преследвате докрай – радостта в Бога във времето и във вечността. Пожелавайте други неща само ако водят към това; обичайте творението, тъй като то води към Създателя. Но във всяка ваша стъпка нека това да бъде славната точка, която увенчава вашето разбиране. Нека всяка страст, мисъл, дума и действие бъдат подчинени на това. Каквото и да пожелаете, от каквото и да се страхувате, каквото и да търсите или избягвате, каквото и да си мислите, че казвате или правите, нека бъде насочено към вашето щастие в Бога, едничката цел, както и източник на съществуването ви“. (Пак там, стр. 207, 208)

Завърших със следните думи: „Ето обобщението на съвършения закон: обрязването на сърцето. Нека духът се върне при Бог, Който го е дал, заедно с всичките му страсти. Други жертви от нас Той няма да приеме, избрал е само живата жертва на сърцето. Нека то бъде постоянно принесено на Бога чрез Христос, в пламъците на святата любов. И нека никое създание не се опитва да дели това с Него, защото Той е Бог ревнив. Трона Си не ще дели с друг; ще царува без съперник. Там не ще бъдат допуснати нито един план или желание, освен този, който има целта си в Него. Това е пътят, който някога извървели Божите деца, които, макар и мъртви, пак ни говорят: „Желайте не да живеете, а да хвалите името Му; нека всичките ви мисли, думи и дела са за Негова слава. Нека душата ви бъде изпълнена с толкова всеобхватна любов към Него, та да не можете да обичате нищо, освен заради самия Него. Нека намеренията на сърцата ви са чисти, непоколебимо търсете Неговата прослава във всичките си дела. Защото само тогава, но не и преди това, ще е в нас същият ум, който беше и в Христос Исус, когато с всеки тласък на сърцето, с всяка дума на езика си, всяко дело на ръцете си ще търсим само това, което е свързано с Него и е подчинено на Неговата воля; когато не ще мислим, нито говорим, нито вършим нещо, за да изпълним своята воля, а волята на Този, Който ни е изпратил: „ядете ли, пиете ли или вършите нещо друго, всичко вършете за Божията слава“. (Пак там, стр. 211)

Може да се отбележи, че тази проповед беше написана преди всичките ми други творби, които бяха публикувани. Това беше възгледът ми за религията, който дори тогава не се поколебах да нарека *съвършенство*. Това е възгледът, който имам и сега, без каквато и да е съдържателна добавка или съкращение. А има ли нещо тук, срещу което учен човек, който вярва в Библията, би могъл да възрази? Какво може да отрече, без направо да противоречи на Писанията? Какво може да се съкрати, без да се отнеме от Божието слово?

7 „Едничка Твоята чиста любов“

Същото мнение запазиме с брат ми (и с всички онези млади господа, с присмех наричани *методисти*), докато не отплавахме за Америка в края на 1735 г. На следващата година, докато бях в Савана, написах следните редове:

*Има ли нещо под слънцето,
което желае с Теб сърцето ми да подели?
Ах, разкъсай го тогава и сам царувай Ти,
Господ на всяко мое движение бъди!*

В началото на 1738 г., докато се завръщах оттам, сърцето ми зовеше:

*О, нека нищо в моята душа
не живее, освен едничка Твоята чиста любов!
О, нека изцяло ме владее любовта Ти,
моя радост, мое съкровище и моя корона!
Пожарите чужди в сърцето ми Ти угаси;
всяко мое дело, дума и мисъл в любов превърни!*

Не съм чул някой да възразява срещу това. И наистина, кой би могъл? Нима това не са думите не само на всеки вярващ, но и на всеки, който наистина е пробуден? Но нима съм написал нещо друго до днес, което да е по-силно или по-ясно?

8 Пълната увереност на вярата

Следващия август проведех дълъг разговор с Арвид Градин в Германия. След като ми разказа преживяванията си, го помолих да ми напише определение на „пълна увереност във вярата“, което той стори със следните думи:

Requies in sanguine Christi; firma fiducia in Deum, et persuasio de gratia divina; tranquillitas mentis summa, atque serenitas et pax; cum absentia omnis desiderii carnalis, et cessatione peccatorum etiam internorum.

(Почивка в кръвта на Христос; твърда увереност в Бога и търсене на Неговото благоволение, най-голямото спокойствие, ведрина и мир на ума, с избавление от всяко плътско желание и прекратяване на всички, дори и на вътрешните грехове.)

За първи път чувах от жив човек това, което сам бях научил от Божиите пророчества и за което се бях молил (с малката група приятели) и бях очаквал вече няколко години.

9 „На моите дела едничка цел“

През 1739 г. с брат ми публикувахме един том от „Химни и свещени стихове“. В много от тях изразихме силно и ясно своите чувства. Като например на страница 24:

*Обърни течението на природната ни склонност
и нека всичките наши дела да се стремят
към Теб като към техен извор; любовта Ти нека ни води
към славата Ти – нашата цел.*

*Тогава земята ще стане стълба към небето,
разумът ще сочи верния път.
Всичките твари към Теб ще ни водят,
единствената ни наслада ще е Бог.*

Или:

*Господи, с Духа Си мощен ме снабди,
понеже съм от Твоето велико име призован.
Във Себе Си блуждаещите мои мисли събери,
на моите дела едничка цел бъди.
Любовта Ти всичките ми дни да придружава,
в усърдието си да Ти отдавам слава.*
(стр. 122)

Или:

*Жаден за Теб копнея и моля,
толкова силен е законът божествен,
подбужда ме благо напред,*

*докато осветената моя душа стане Твоя;
на океана божествен потопен в дълбините,
изгубен в Твоята необятност.*

(стр. 125)

Или:

*Адаме небесен, Божествен живот,
природата моя според Себе Си Ти промени,
влез, в душата ми се разпростири,
разпали и цял ме изпълни.*

(стр. 153)

Лесно мога да цитирам още откъси в същия смисъл. Но тези са достатъчни, за да покажат отвъд всякакво съмнение какви са били мненията ни тогава.

10 Характерът на методиста

Първият трактат, който написах специално върху тази тема, беше публикуван по-късно същата година. За да бъде четен без предразсъдъци, му дадох неутралното заглавие „Характерът на един методист“. В него описах съвършения християнин, поставяйки в началото думите: „Не като че вече съм достигнал“. Част от него прилагам без промяна:

„Методист е този човек, който обича Господа, своя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа, с целия си ум и с цялата си сила. Бог е радостта на сърцето му и копнежът на душата му, която постоянно зове: „Кого имам на небето, освен Тебе? И на земята не желая друго, освен Тебе. Мой Бог и всичко за мен! Бог е сила на сърцето ми и вечният ми дял“. Следователно той е щастлив в Бога; да, винаги е щастлив, сякаш има в себе си кладенец с вода, извираща за вечен живот и препълваща душата му с мир и радост. След като съвършената любов е прогонила страха, той се изпълва с вечна радост. Да, радостта му е пълна и всичките му кости възкликват: „Благословен да бъде Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос, Който според голямата Си милост ни възроди за жива надежда чрез възкресението на Исуса Хри-

ста от мъртвите, за наследство нетленно, неоскверняемо и което не повяхва, запазено на небесата за вас“.

А този, който има такава надежда, така изпълнен с вечен живот, благодари за всичко, знаейки, че това (каквото и да е то) е Божията воля в Христос Исус за всичко, отнасящо се до него. Следователно от Него той с радост получава всичко, казвайки: „Добра е волята Божия“; и независимо от това, което Той дава или отнема, еднакво благославя името Господне. Било в спокойствие, или болка, в болест или здраве, в живот или смърт, той благодари от дъното на сърцето си на Този, Който е наредил това за добро, в Чиито ръце изцяло е предал тялото и душата си като в ръцете на един верен Създател. Затова той не се безпокои „за нищо“, като Му възлага всяка грижа, защото Той се грижи за него, и „във всяко нещо с молитва и молба изказва прошенията си на Бога с благодарение“.

И наистина той *се моли непрестанно*, по всяко време думите на сърцето му са тези: „Към Тебе викам, макар и без глас; и мълчанието ми Теб зове“. Сърцето му винаги и навсякъде е издигнато към Бога. В това той никога не е възпрепятстван, още по-малко прекъсван от който и да е човек или нещо. Насаме или в компания, докато почива, работи или говори, сърцето му винаги е с Господа. Независимо дали ляга, или става, Бог е във всяка негова мисъл: той винаги върви с Бога; любящото око на душата му е насочено към Него и навсякъде „вижда Невидимия“.

И тъй като обича Бога, той обича и „ближния си като себе си“; обича всеки човек като собствената си душа. Той обича враговете си; да, обича и Божите врагове. И дори и да не е по силите му да „прави добро на тези, които го мразят“, той пак не престава да се моли за тях, макар те да отхвърлят презрително любовта му, да му пакостят и да го преследват.

Защото той е „чист по сърце“. Любовта е пречистила сърцето му от завист, злоба, гняв и всякакви груби нрави. Тя го е пречистила от високомерие, от което „произлиза само раздор“, и той сега се е облякъл „с милосърдие, благодет, смирение, кротост, дълготърпение“. И наистина всяко възможно

основание за раздор от негова страна е отстранено. Защото никой не може да му отнеме това, което желае, виждайки, че той „не обича света, нито което е в света“, а всяко негово желание е насочено към Бога, за възпоменание на името Му.

В съгласие с това негово желание е и животът му, а именно: *не да върши своята собствена воля, а волята на Онзи, Който го е пратил*. Единствената му цел по всяко време и на всяко място е не да угажда на себе си, а на Този, Когото душата му обича. *Окото му е здраво и тъй като окото му е здраво, цялото му тяло е осветено*. Цялото е светлината, както когато яркото сияние на светило осветява къщата. Само Бог царува там. Всичко, което е в душата, е „святост за Господа“. Всяко движение на сърцето му е в съгласие с Божията воля. Всяка възникваща мисъл сочи към Него и е в покорство на Христовия закон.

„Понеже всяко дърво се познава по своя плод“. И тъй като той обича Бога, „пази Неговите заповеди“. Не само някои или повечето, а всички, от най-малката до най-голямата. Той не се задоволява да „пази целия закон, а да съгреша в едно нещо“, а се старее да има „винаги непорочна съвест – и спрямо Бога, и спрямо хората“. Въздържа се от това, което Бог е забранил; върши това, което Бог е заповядал. „Тича по пътя на Божите заповеди“, защото Той е освободил сърцето му. За него е слава и радост да прави това; ежедневна корона за радостта му е да върши Божията воля „както на небето, така и на земята“.

Той спазва всички Божи заповеди с цялата си сила; защото покорството му е пропорционално на любовта му, на източника, откъдето тя извира. И следователно, обичайки Бога с цялото си сърце, той Му служи с цялата си сила; той непрестанно „представя тялото си за жертва жива, свята, благоугодна на Бога“, като изцяло и без остатък посвещава себе си – всичко, което има, всичко, което е – на Неговата слава. Той използва постоянно всичките си дарби според волята на своя Господар – всяка сила и способност на своята душа, всяка част на своето тяло.

В резултат на това каквото и да върши, върши го за слава на Бога. Във всичките си занимания той не само се стре-

ми към своята най-висша цел, но и действително я постига. И работата, и почивката му, както и молитвите му – всичко служи за постигането на тази велика цел. Независимо дали седи у дома си, или ходи по пътя, когато ляга и когато става, с всяка своя дума и дело той подпомага единственото занимание в живота си. Независимо дали облича одеждите си, или работи, или яде и пие, или се отказва от твърде празна работа – всичко това цели да издигане Божията слава чрез мир и добра воля сред човеците. Единственото неизменно правило е следното: „И каквото и да вършите със слово или дело, вършете всичко в името на Господ Исус, като благодарите чрез Него на Бога Отца“.

Нравите в света не ще го възпрат да „тича с издръжливост в поставеното пред него поприще“. Следователно той не може да трупа съкровища на земята, така както не може да сложи огън в пазвата си. Той нито може да злослови по адрес на ближния си, нито да лъже за Бога или някой човек. Той не може да каже лоша дума за никого, защото любовта пази вратата на устните му. Той не може да произнесе *празна дума*, нито „гнила дума да излезе от устата му“, както и всичко, което не е „добро за изграждане според нуждата“, нито пък добро, за да „принася благодат на слушащите“. Но всичко, „което е праведно, което е чисто, което е достойно за обич, което е благодатно“, той го мисли, говори и прилага на дело, „за да украсява във всичко учението на Бога, нашия Спасител“.

С тези думи за първи път изразих възгледа си за християнското съвършенство. Не е ли очевидно, че (1) точно към това се стремях още от 1725 г. и още по-решително от 1730 г., когато станах *homo unius libri*, „човек на една книга“, като имам предвид не някоя друга книга, а Библията? Не е ли очевидно, че (2) това е същото учение, в което вярвам и което поучавам и днес, без да добавям нито една точка към вътрешната или външната святост, което поддържах преди тридесет и осем години? То е същото, което чрез Божията благодат проповядвам от тогава насам, което ще стане очевидно за всеки безпристрастен човек от откъсите, приложени по-долу.

11 Опозицията на религиозните водачи

До ден днешен не съм чул някой писател да е възразил срещу този трактат; и аз известно време не срещнах съпротива, или поне не от сериозни хора. Но след време се надигна протест и това, което малко ме изненада, беше, че е сред религиозни хора, не защото описанието ми на съвършенството е погрешно, а защото „няма съвършенство на земята“; нещо повече, яростно нападнаха мен и брат ми за това, че твърдим обратното. Не бяхме очаквали толкова груба атака от тях, особено след като бяхме ясни по отношение на оправданието чрез вяра и внимателни да припишем цялостното спасение единствено на Божията благодат. Но това, което най-много ни изненада, беше, че твърдыха за нас, че сме „позорили Христос“, настоявайки, че Той „спасява напълно“, поддържайки, че Той единствен ще царува в сърцата и ще подчини всичко на Себе Си.

12 Възгледи за християнското съвършенство

Мисля, че беше към края на 1740 г., когато проведох в Уайтхол разговор с д-р Гибсън, тогавашния епископ на Лондон. Той ме попита какво имам предвид под съвършенство. Отговорих му без преиначаване или сдържаност. Когато спрях да говоря, той отвърна: „Господин Уесли, ако това е всичко, което имате предвид, направете го достойние на целия свят. Ако някой тогава може да опровергае това, което казвате, то нека опита“. Аз му отвърнах: „Милорд, ще го сторя“, и така написах и публикувах проповедта върху християнското съвършенство.

В нея се постарях да покажа (1) в какъв смисъл християните не са и (2) в какъв смисъл те са съвършени.

„(1) *В какъв смисъл те не са съвършени?* Те не са съвършени в познанието. Те не са свободни нито от невежество, нито от грешка. Не можем да очакваме един жив човек да бъде непогрешим, тъй както не можем да очакваме и да е всезнаещ. Те не са свободни и от недостатъци – такива като слабост или трудно разбиране, твърде голямо или твърде

малко въображение. Други такива са непристойният език, неясното произношение; към това човек би могъл да добави още хиляда безименни дефекта при разговор или в поведението. От недостатъци като тези никой не е напълно свободен, докато духовете ни не се завърнат при Бога; нито пък можем преди това да очакваме да бъдем освободени от изкушението, защото „слугата не е по-горен от господаря си“. Но в това отношение никъде по земята няма абсолютно съвършенство. Няма съвършенство по степени, такова, което да не търпи постоянно израстване.

(2) *В какъв смисъл тогава са съвършени?* Обърнете внимание, че вече не говорим за младенци в Христос, а за зрели християни. Но дори и младенците в Христос са съвършени дотолкова, че да не се отдават на греха. Това ясно е казано от св. Йоан и не може да бъде оборено от примерите в Стария завет. Какво, ако най-святият от древните юдеи понякога е съгрешавал? Не можем от това да заключим, че „всички християни вършат и трябва да вършат грях, докато са живи“.

А не казва ли Библията: „Праведният седем пъти на ден съгрешава“? Не, не казва. Истината е, че казва: „защото праведният седем пъти пада“. Но това е нещо съвсем друго. Първо, защото думите „на ден“ ги няма в текста. Второ, тук падането в прегрешение изобщо не се споменава. Това, което се споменава, е изпадане във временна беда.

На друго място Соломон казва: „Няма човек, който да не греши“. Несъмнено така е било в дните на Соломон; и от времето на Соломон до Христос няма човек, който да не е съгрешил. Но какъвто и да е случаят с тези под закона, можем спокойно да твърдим заедно със св. Йоан, че откакто благовестието ни е дадено, „който е роден от Бога, не съгрешава“.

Привилегията на християните в никакъв случай не бива да се измерва по това, което Старият завет казва относно онези, които са били под юдейския закон; и тъй като времето се изпълни, Святият Дух вече е даден, великото Божие спасение е донесено на хората чрез Исус Христос. Небесното царство вече е установено на земята, за което Божият Дух

обяви в древността (толкова далеч е Давид от това да бъде образец или стандарт на християнско съвършенство): „слабият между тях в онзи ден ще бъде като Давид и Давидовия дом – като Бога, като ангел Господен пред тях“ (Зах. 12:8).

Но и самите апостоли са съгрешавали: Петър чрез лицемерие, а Павел с острата си препирня с Варнава. Да предположим, че е така, ще твърдите ли следното: „Ако двама от апостолите са съгрешили, тогава всички други християни през вековете съгрешават и трябва да съгрешават, докато са живи“? Бог да ни пази от подобни приказки. Върху тях не е наложена необходимост да грешат; Божията благодат им е била съвсем достатъчна. Достатъчна е и за нас днес.

Но св. Яков казва: „Ние всички грешим в много неща“. Истина е, но за кого се говори тук? Това са „мнозината учители“, които Бог не е изпратил, а не самият апостол, нито пък който и да е истински християнин. Това, че в думата „ние“, използвана фигуративно, често срещана във всички писания, включително и във вдъхновените, апостолът не би могъл да включва себе си или някой друг истински вярващ, става ясно най-напред в деветия стих: „С него благославяме Бога и Отца и с него кълнем човеците“. Със сигурност не ние, апостолите! То става ясно и от думите, предшествващи текста: „Братя мои, не ставайте мнозина учители, като знаете, че ще приемем по-тежко осъждане. Защото ние всички грешим в много неща“. Ние! Кой? Не апостолите, нито пък истинските вярващи, а тези, които ще приемат „по-тежко осъждане“ поради множеството прегрешения. Нещо повече, на трето място, самият стих доказва, че „ние всички грешим“ не може да се каже нито за всички хора, нито за всички християни. Защото непосредствено след това се споменава мъж, който не греши, за разлика от „ние“, които са споменати първи и на които той е открито противопоставен и обявен за „съвършен мъж“.

Но самият Св. Йоан казва: „Ако кажем, че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас“ и „Ако кажем, че не сме съгрешили, правим *Бога* лъжец и Неговото слово не е в нас“.

Аз отговарям: (1) Десетият стих определя смисъла на осмия. Думите „Ако кажем, че нямаме грях“ в осми стих се обясняват от „Ако кажем, че не сме съгрешили“ в десети стих. (2) Въпросът тук не е дали сме съгрешавали досега; и нито един от тези стихове не потвърждава, че съгрешаваме или вършим грях сега. (3) Деветият стих обяснява както осми, така и десети: „Ако изповядваме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“. Сякаш казва: „И преди съм казвал, кръвта на Христос ни очисти от всеки грях“. И никои човек не може да каже: „Не ми трябва. Нямам грехове, от които да бъда очистен“. „Ако кажем, че нямаме грях, че не сме съгрешили, лъжем себе си и правим Бога лъжец“, но „ако изповядваме греховете си, Той е верен и праведен“ не само „да ни прости греховете“, но „и да ни очисти от всяка неправда“, за да можем вече да не грешим. Следователно, в съответствие както с учението на св. Йоан, така и с общия смисъл на Новия завет, стигаме до следното заключение: христианинът е до-толкова свършен, че не върши грях.

Това е славната привилегия на всеки христианин, дори и да е младенец в Христос. Но само за зрелите христиани може да се каже, че са свършени в този смисъл, че да бъдат освободени от зли помисли и зли склонности. Първо, от зли или грешни мисли. И наистина, откъде извират те? „От сърцето човешко“, ако произлизат изобщо отнякъде, „излизат зли помисли“. Следователно, ако сърцето вече не е зло, тогава злите помисли вече няма да излизат оттам, защото „не може добро дърво да дава лоши плодове“.

И както са освободени от зли помисли, така те са освободени и от зъл нрав. Всеки един от тях може да каже като св. Павел „Съразпънат съм с Христос; и вече не аз живея, а Христос живее в мен“ – думи, които явно описват избавлението от вътрешния и външния грях. Това е изразено както отрицателно: „вече не аз живея“, моето покварено естество, тялото на греха е разрушено, така и положително: „Христос живее в мен“, и следователно всичко, което е свято и праведно, и добро. И наистина и двете – „Христос живее в

мен“ и „вече не аз живея“ – са неразделно свързани. Защото какво общение има светлината с тъмнината, или Христос с Велиал?

Следователно Този, Който живее в тези християни, е „очистил сърцата им чрез вяра“ в такава степен, че всеки, който има в себе си Христос, „надеждата на славата, очиства себе си, както Той е чист“. Той е очистен от гордост, защото Христос беше смирен по сърце; Той е очистен от желаниа и своеволие, защото Христос желяеше да изпълнява само волята на Отца; и той е очистен от гнева – в общия смисъл на думата, защото Христос „беше кротък и тих“. Казвам в общия смисъл на думата, защото Той се гневи на греха, докато скърби за съгрешилия. Той се гневи на всеки грях срещу Бога, но изпитва само нежно състрадание към съгрешилия.

Така Исус спасява Своите люде от греховете им, не само от външните грехове, но и от греховете на сърцата им. Вярно е, казват някои, но не и преди смъртта, не и на този свят. Напротив, св. Йоан казва: „В това се усъвършенства любовта в нас, че имаме дръзновение в съдния ден, защото както е Той, така сме и ние в този свят“. Тук апостолът, извън всякакво противоречие, говори за себе си и други живи християни, за които той категорично утвърждава, че не само в смъртта или след нея, но и „в този свят“ те са като „техния Учител“.

Думите му в първата глава са в пълно съгласие с това: „Бог е светлина и в Него няма никаква тъмнина... Но ако ходим в светлината, както е Той в светлината, имаме общение един с друг и кръвта на Сина Му Исус Христос ни очиства от всеки грях“. И отново: „Ако изповядваме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“. Очевидно е, че апостолът говори тук за избавление, дадено в този свят: защото той не казва „Христовата кръв ще очисти“ (в смъртния час или в съдния ден), а „очиства“ в сегашното време, нас, живите християни, от „всеки грях“. Но също така е очевидно, че ако остане някакъв грях, ние не сме очистени от „всеки“ грях. Ако в душата остане каквато и да е неправда, тя не

е очистена от „всяка неправда“. Но и нека никой не казва, че това е свързано само с оправданието или с очистването ни от вината на греха: първо, защото така се обърква ясно разграниченото от апостола, който най-напред казва „да ни прости греховете“, а после „да ни очисти от всяка неправда“. Второ, защото така се утвърждава оправдание чрез дела във възможно най-силния му смисъл, което превръща всичко вътрешно, както и външно, в святост, необходима преди оправданието. Защото ако очистването, за което се говори тук, не е нищо друго, освен очистване от вината на греха, то тогава не сме очистени от вината, тоест, не сме оправдани, освен ако не ходим „в светлината, както е и Той в светлината“. Тогава остава, че християните са спасени в този свят от всеки грях, от всяка неправда; че те са сега в такъв смисъл съвършени, че не вършат грях и са освободени от зли помисли и зъл нрав.“

Не е възможно едно такова изложение, което пряко противоречи на предпочитаното мнение от мнозина уважавани от другите и вероятно уважаващи себе си като едни от най-добрите християни (макар че ако тези неща са истина, те изобщо не са християни), да не предизвика не малко противодействие. Следователно, много от отговорите и критиките бяха очаквани, но бях приятно разочарован. Не чух някой да ни укорява, затова спокойно си продължих по пътя.

13 Двете действия на благодатта

Скоро след това, мисля, че беше през пролетта на 1741 г., публикувахме втори том на „Химните“. Тъй като учението беше разбирано погрешно и в резултат на това погрешно представяно, прецених, че е нужно да го разясня по-пълно, което беше сторено в предговора, както следва:

„Този велик Божи дар, спасението на душите ни, не е нищо друго, освен Божият образ, наново отпечатан върху сърцата ни. Това е „обновяване на вярващите в духа на техните умове по образа на техния Създател“. Бог вече е поло-

жил „секирата при корена на дърветата“, като очиства сърцата им чрез вяра и пречиства мислите на сърцата им чрез вдъхновението на Святия Дух. С тази надежда, че ще видят Бога, както е, те „очистват себе си, както е Той чист“, и са „святи в цялото си поведение, така както е свят Този, Който ги е призовал“. Не че са постигнали всичко, което ще постигнат, нито пък са съвършени в този смисъл. Но те ежедневно „минават от сила в сила“, „гледайки като в огледало Господната слава, и биват преобразявани в същия образ от слава в слава, като от Господния Дух“.

„И където е Господният Дух, там е свобода“, такава свобода от „закона на греха и на смъртта“, каквато децата на този свят не биха повярвали, че съществува, даже и някой да им я изяви. Синът освободи тези, които са родени от Бога, от този голям корен на греха и горчивината – гордостта. Те чувстват, че тяхната „способност е от Бога“, че Той единствен изпълва техните мисли и „действа в тях, за да желаят и да постъпват според Неговото благоволение“. Те чувстват, че не те говорят, а „Духът на Отца им, Който говори в тях“, и каквото и да вършат ръцете им, „Отец, Който пребъдва в тях, Той върши делата“. Затова Бог е за тях „всичко във всичко“, а те са нищо пред Него.

Те са освободени от своеволието, като не желаят нещо друго, освен свещената и съвършена Божия воля; нито задоволяване на нужди, нито дори облекчаване на болката¹, нито живот, нито смърт или каквото и да е създание, а в най-съкровените кътчета на душите си казват: „Отче, нека бъде Твоята воля“.

Освободени са от злите помисли, така че те не могат да проникнат в тях дори за един миг. Някога, когато зла мисъл е дохождала, те са я откривали и прогонвали. А сега такива не влизат, защото няма място за тях в една душа, изпълнена с Бога. Те са свободни от блуждаещи в молитва мисли. Когато и да излеят сърцата си пред Бога, те не мислят за нищо

¹ Това е твърде силно. Дори нашият Бог желаше облекчение на болката. Но я поиска с покорство: „Не обаче както Аз искам, а както Ти искаш“.

минало² или отсъстващо, или предстоящо, а мислят само за Бога. В миналото блуждаещи мисли са се промъквали, а после са се изпарявали като дим, но сега този дим изобщо не се издига.

Те не изпитват нито страх, нито съмнение за общото си състояние или за някое конкретно дело.³ „Помазанието от Святия“ ги учи час по час какво да правят и какво да говорят⁴ и следователно те нямат нужда да разсъждават за това.⁵

В определен смисъл те са освободени от изкушенията, защото макар около тях да има безброй изкушения, те не ги притесняват.⁶ Душите им винаги са в покой, а сърцата им непоколебими. Техният мир, течащ като река, „превъзхожда всеки разум“, а те се „радват с неизказана и преславна радост“. Защото те са „запечатани за деня на изкуплението“, като носят свидетелството в себе си, че „за тях се пази венецът на правдата, с който Господ ще ги възнагради в онзи ден“.⁷

Не че всеки е дете на дявола, докато по този начин не се обнови в любов. Напротив, който се уповава на Бога, че чрез делото на Христос греховете му са простени, той е дете на Бога и ако пребъдва в Него, е и наследник на всички обещания. По никакъв начин той не бива да отхвърля упованието си или да отрича вярата, която е получил, защото е слаба или е изпитвана с огън, така че душата му „скърби в различни изкушения“.

Нито пък смеем да твърдим, както направиха някои, че цялото спасение се дава отведнъж. Бог действа както мигновено, така и постепенно в Своите деца; и знаем, че не липсва облак от свидетели, които са получили в един миг било ясно чувство за опрощение на греховете си, било постоянното свидетелство на Святия Дух. Но не знаем и един случай на което и да е място, при което някой да е получил

2 Това е още по-силно. Виж проповедта „За блуждаещите мисли“.

3 Често това се случва, но само за кратко.

4 Понякога може да е така, но не винаги.

5 Понякога няма нужда, но понякога има.

6 Понякога не ги притесняват, но друг път ги безпокоят, и то силно.

7 Не всички, които са спасени от греха; мнозина още не са го постигнали.

едновременно опрощение на греховете, трайното свидетелство на Духа и ново, чисто сърце.

И наистина, как работи Бог, не можем да кажем; но обичайният начин, по който Той действа, е този: онези, които някога са уповавали на себе си за правдата, богатството и напредъка в доброто и не са се нуждаели от нищо, чрез Духа на Бога, Който осъществява Словото Си, са убедени, че са бедни и голи. Всичко, което са направили, им се припомня и подрежда пред тях, за да видят Божия гняв, надвиснал над главите им, и да почувстват, че заслужават осъждане в ада. В утеснението си те извикат към Господа и Той им показва, че е отнел греховете им и е отворил Небесното царство в сърцата им – правда, мир и радост в Святия Дух. Тъгата и болката ще отлетят, а грехът вече няма да ги владее. Знаейки, че са оправдани даром чрез вяра в Неговата кръв, те имат мир с Бога чрез Исус Христос, „хвалят се с надеждата за Божията слава“ и „Божията любов е изляна в сърцата им“.

Те остават в този покой с дни или седмици, или с месеци и обикновено предполагат, че няма да познаят повече война, докато някои от техните стари врагове, греховете в пазвата им или грехът, който лесно ги завладява (може би гняв или желание), не ги нападнат отново и ги ударят толкова болезнено, че да паднат. Тогава страхът, че няма да устоят докрай, се надига, а често и съмненията дали Бог не ги е забравил и дали не са се заблудили, че греховете им са опростени. Под тези облаци, особено ако са притиснати от дявола, те скърбят по цял ден. Но рядко минава дълго време, преди техният Господ да отговори, изпращайки Святия Дух да ги утеши и постоянно да свидетелства на духовете им, че са Божи деца. Тогава те стават кротки и нежни, податливи на обучение като малко дете.

И сега за първи път виждат дъното на сърцето си⁸, което Бог преди това не им е разкривал, да не би душата им да се

8 Не е ли чудно, че макар тази книга да съществува, публикувана преди 24 години, някой ще се изправи пред мен и ще ми каже, че това е нова доктрина, която не съм учил преди? (Тази бележка е публикувана за първи път през 1765 г.)

провали пред Него, както и духът, който Той е сътворил. Сега вече виждат всички скрити отвратителни неща, дълбините на гордостта, своеволието и ада, но въпреки това те имат свидетелството в себе си, че са „наследници на Бога и сънаследници с Христос“ дори и наред с това огнено изпитание, което постоянно засилва както чувството им за неспособност да си помогнат сами, така и неизразимия глад, който изпитват за пълно обновление според Неговия образ в „правда и святост на истината“.

Тогава Бог се грижи за желанието на тези, които се боят от Него, и им дава здраво око и чисто сърце; Той отпечатва върху тях Своя образ и надпис; създава ги отново в Христос Исус; идва при тях със Своя Син и благословения Дух и като установява Свое обиталище в душите им, ги води в почивката, „която остава за Божия народ“.

Тук не мога да не отбележа, че (1) това е най-силното изложение, което сме правили на християнското съвършенство; наистина твърде силно в някои части, както е отбелязано в приложените бележки. (2) Оттогава не сме добавяли нищо по тази тема – било в стих, или в проза, което да не се съдържа пряко или косвено в този предговор. Така че независимо дали настоящото учение е правилно, или грешно, то е същото, което сме учили още от самото начало.

14 Почивката, която предстои

Не е нужно да представям допълнителни доказателства за това, като умножавам цитатите от този том. Достатъчно е да цитирам част от един химн, последния в този том:

*Почивка, вярвам, предстои,
коя народът Твой познава;
в която сладостта цари
и Теб единствен възхваляват.*

*Почивка, дето наши дух
от мисли светли озарен е.
Там чезнат болка, страх и смут*

във любовта ни съвършена.

*Освободи ни Той, спаси ни
Синът от всяка мисъл зла.
Рушим на ада злите сили!
О, славна наша свобода!*

*В живота си сме защитени,
Той вдига ни над пръст и ад.
А в любовта ни съвършена -
там всички рая ще съзрат.*

*Почивката във този час,
о, нека видя и узная!
Спасителю, Ти дай ми власт
зад себе си греха си да оставя!*

*Спаси жестокото сърце!
От неверието у мен спаси ме!
С почивка в съботния ден,
с любов и вяра Ти дари ме!*

*Ела, Спасителю, спусни се
в душата ми и я познай.
При Своите чада върни се;
мой автор си и моят край.*

*Блаженството очаквам само,
което готвил си за мен.
Награда моя тъй голяма,
ела – за Теб съм сътворен.*

*За Отца, Сина, Светия Дух
във обиталище да се превърна,
каквото съм, във Теб да се изгуби,
към Бога всичко да се върне.*

Има ли нещо по-ясно от това: (1) че тук става дума за пълното и съвършено спасение, за което винаги сме говорили; (2) че то се приема само чрез вяра и се възпрепятства само от неверието; (3) че тази вяра, и съответно спасението, което носи, се дава в един миг; (4) че се предполага, че този

миг може да бъде и сегашният, че няма нужда да чакаме друг момент, че „сега е благоприятното време“, сега настъпва този „спасителен ден“? И най-накрая, че ако някой казва другояче, той е този, който внася ново учение сред нас?

15 Недоразумения относно съвършенството

Година по-късно, през 1742 г., публикувахме още един том с химни. Спорът беше вече в разгара си и обсъждахме темата повече от всякога. Следователно и голяма част от химните в този том засяга най-вече тази тема. Същото се отнася и за увода, който, тъй като е кратък, няма да бъде неподходящо да го вмъкна тук целия.

„(1) Вероятно, най-общо, предразсъдъците срещу християнското съвършенство възникват основно от погрешно схващане за неговото естество. Охотно приемаме и продължаваме да заявяваме, че няма подобно съвършенство в този живот, което да предполага освобождаване от вършенето на добро и от следването на всички Божии заповеди или пък свобода от невежеството, грешките, изкушенията и хиляди други недостатъци, свързани с плътта и кръвта.

(2) Първо. Ние не само признаваме, но и настойчиво твърдим, че няма съвършенство в този живот, което да предполага освобождаване от спазването на всички Божии заповеди или от правенето на „добро на всички, а най-вече – на своите по вяра“. Вярваме, че не само младенците в Христос, които наскоро са открили изкуплението в Неговата кръв, но и тези, които са „станали съвършени мъже“, са длъжни винаги, когато имат възможност, да „ядат хляб и да пият вино за Негово възпоминание“, да „изследват Писанията“, чрез пост и въздържание да „уморяват телата си и да ги поробват“ и най-вече да изливат душите си в молитва, както тайно, така и сред голямо събрание.

(3) Второ, ние вярваме, че няма такова съвършенство в този живот, което да предполага цялостно освобождение от невежеството или от грешките по отношение на нещата, които не са важни за спасението, нито от многобройните изкушения, нито от многобройните недостатъци, с които

нетрайното тяло малко или много потиска душата. Не можем да открием никакво основание в Писанията, за да предполагаме, че онези, които живеят в къщи от кал, са напълно освободени от телесните недостатъци или от невежество относно много неща; или да си представим, че има някой безгрешен или такъв, който не попада в разни изкушения.

(4) Но кого имате предвид, говорейки за „един, който е свършен“? Имаме предвид този, който е „имал същите мисли, каквито е имал Исус Христос“, и който ходи така, както Христос ходеше; човек, който „има невинни ръце и чисто сърце“, или който е „очистил себе си от всяка плътска и духовна нечистота“; такъв, в който „няма съблазън“ и който в съответствие с това „не съгрешава“. Но нека представим това малко по-конкретно. Под библейския израз „свършен мъж“ ние разбираме някой, в когото Бог е изпълнил Своето вярно слово: „ще се очистите от всички ваши скверноти, и от всички ваши идоли ще ви очистят: ще ви освободят от всички ваши нечистотии“. Тоест, ние разбираме човек, когото Бог е „осветил напълно в тяло, душа и дух“; такъв, който „ходи в светлината, както е и Той в светлината“, в когото „няма никаква тъмнина“ и кръвта на Исус (Христос), Божия Син, го е очистила от всеки грях.

(5) Този човек сега може да свидетелства пред цялото човечество: „Съразпънат съм с Христос; и вече не аз живея, а Христос живее в мен“. Той е „свят, както Бог, Който го е призовал, е свят“, и по сърце, и „в цялото си поведение“. Той „обича Господа, своя Бог, с цялото си сърце“ и Му служи „с цялата си сила“. Той „обича ближния си“, всеки човек, „както себе си“, „както Христос ни възлюби“; особено онези, „които го обиждат и гонят“, защото не познават нито Сина, нито Отца. И наистина, в душата си той има само любов, облечен е в „милосърдие, благодост, смирение, кротост, дълготърпение“. И неговият живот е такъв – изпълнен с „работа във вярата и усилия на любов, и твърдост в надежда“. И каквото и да върши със слово или дело, върши всичко в името, любовта и силата на Господ Исус. Със слово той върши „Божията воля на земята, както на небето“.

(б) Това е да си съвършен човек – да бъдеш „напълно осветен“; „сърцето ти да пламти от Божията любов“ (да цитираме архиепископ Ъшър), „винаги всяка мисъл, слово и дело да са духовна жертва, богоугодна на Бога чрез Христос“. Във всяка мисъл в сърцата, във всяка дума на езика си, във всяко дело на ръцете си трябва да „възвестяваме добродетелите на Този, Който ни призова от тъмнината в Своята чудна светлина“. Така че както ние, така и всички, които искрено търсят Господ Исус, „да бъдат съвършени в едно“!

Това е учението, което проповядваме от самото начало и което проповядваме и до днес. И наистина, като го разгледахме от всяка гледна точка и го сравнихме отново и отново с Божието слово, от една страна, и с опитността на Божиите деца, от друга, видяхме в дълбочина естеството и свойствата на християнското съвършенство. Но пак няма противоречие между първите и сегашните ни разбирания. Първото ни разбиране беше, че трябва да имаме „същия стремеж на ума, който беше и в Христос“, и „да постъпваме тъй, както Той е постъпвал“; да имаме изцяло ум като Неговия и винаги да ходим като Него. С други думи, да бъдем вътрешно и външно посветени на Бога, изцяло посветени със сърцето и живота си. Нашето разбиране сега е същото, без да добавяме или съкращаваме нещо.

16 ХИМНИ ЗА СВЕТОСТТА

Химните по темата в този том са твърде многобройни, за да ги приведем. Ще цитирам само части от три от тях:

*Спасителю от грях, очаквам да изпитам,
че Исус е Твоего целебно име.
В любовта Ти – да изгубя там
всичко туй, що съм, що мога и що имам.
Помня Твоите думи святи:
„Като Господаря ще стане слугата“.*

*На благодатната цел Ти във мен отвърни,
безценният Ти живот за нея бе даден.*

*Избави ме от всички злини,
обнови ме и за небето ме приготви.
Ако всяко петно Ти във мен не премахнеш,
напразни ще са Твоите страдания и моята вяра.*

*Нима не умря, за да живея аз,
за Теб, а не за себе си;
душа и тяло, дух да дам
на Този, Който Себе Си за мен предаде?
Ела, мой Боже, Господи, ела,
вземи това, що придобил си със кръвта.*

*Изискай собствения Си слуга
заради истината и милостта Си.
Освети в мене свящото Си име,
за Себе Си сега ме придобий.
Промени ме и цял очисти -
Твой да съм в живота и смъртта.*
(стр. 80)

*Избран съм от света, ако сега стоя
от свята правда озарен,
ако стигна обещаната Твоя земя,
то Спасител си за мен.*

*Излей Духа Си освещаващ
да утоли във мене жаждата, да ме измие.
Спасителю, благодатният Ти дъжд
да се излее и от всеки грях да ме очисти.*

*Заличи от мен всяко грешно петно,
от идолите свои да се отърва.
Премахни от мене всяка мисъл зла,
нечистотата на егоизма и на гордостта.*

Омразата на плътския ум
от моята плът веднага отмахни.
Сърце ми нежно дай, смирено,
очистено, изпълнено със вяра и любов.

О, да бях сега свободен от греха,
докрай и Словото Ти да опитам,
да вляза в обещаната почивка,
в Ханаан на съвършената Твоя любов.

Нека сега достигна на съвършенството върха,
но нека и във нищото се озова –
от него даже по-нищожен да съм аз,
да чувствам, че Христос е все во все.
(стр. 258)

Боже, вярвам, делото на Твоята благодат
в човешката душа е съвършено.
Чисто е сърцето на този, който съзерцава Твоето лице,
и цялостен духът му е.

От всяка болест със Словото Ти
и от всяка напаст зла
спасен е той, възстановен напълно
във святост съвършена.

Живее в славна свобода,
умрял напълно за греха:
чрез Истината, чрез Сина освободен,
напълно е свободен той.

В душата му сияе Твоята слава,
напълно тя е обновена,
с божествената правда украсена,
облечена, изпълнена със Бога.

Това е почивката, животът и мирът,
които Твоите люде изявяват.
Любовта е свръзката на съвършенството
и техните души изцяло са любов.

*О, радостен звук на благодатта евангелска!
Във мен Христос ще се яви.
И аз дори ще видя Неговия лик,
и свят ще съм тогава.*

*Той идва в моя дом от кал
и Своя бъдещ дом гради.
О, Господи, във този ден на радост
във Своя храм Ти сам дойди.*

*Ела и се разкрий у мен!
Изпълвай тази пустота!
Ти сам духа ми изпълни.
Ела, о, Боже мой, ела!*

*Желанията големи мои изпълни,
големи са като безкрая!
Нуждае се от туй душата ми -
от всичко, всичко, що е в Тебе!*

(стр. 208)

17 Въпроси и отговори относно учението за освещението

В понеделник, 25 юни 1744 г. започна първата ни конференция, на която присъстваха шестима свещеници и всички наши проповедници. На следващата сутрин сериозно обмислихме учението за освещението, или съвършенството. Въпросите по отношение на това учение, както и същността на дадените отговори, бяха следните:

ВЪПРОС: Какво значи да си осветен?

ОТГОВОР: Да бъдеш обновен според Божия образ „в истинска правда и святост“.

ВЪПРОС: Какво се подразбира под съвършен християнин?

ОТГОВОР: Да възлюбиш ГОСПОДА, своя Бог, с цялото си сърце, душа и сила (Вт. 6:5).

ВЪПРОС: Това означава ли, че всички вътрешни грехове се отнети?

ОТГОВОР: Несъмнено. Иначе как може да се каже, че ще бъдем „спасени от всичките ни нечистотии“ (Йез. 36:29)?

Втората ни конференция започна на 1 август 1745 г. На следващата сутрин обсъдихме освещението, както е описано:

ВЪПРОС: Кога започва вътрешното освещение?

ОТГОВОР: В момента на оправдание на човека. (Въпреки това грехът остава у него – семето на всички грехове, докато не бъде осветен напълно.) От този момент нататък вярващият постепенно умира за греха и израства в благодатта.

ВЪПРОС: Това не се ли дава обикновено малко преди смъртта?

ОТГОВОР: Да, дава се тогава, но на тези, които не го очакват по-рано.

ВЪПРОС: А може ли да го очакваме по-рано?

ОТГОВОР: Защо не? Защото макар да признаваме, че: (1) мнозинството от вярващите, които познаваме, са осветени чак преди смъртта си; (2) само няколко от онези, на които св. Павел е писал посланията си, са били осветени по това време; (3) той самият не е бил осветен по времето, когато е писал предходните си послания; все пак това не доказва, че ние не можем да бъдем осветени днес.

ВЪПРОС: По какъв начин трябва да проповядваме освещението?

ОТГОВОР: Рядко на тези, които не се стремят към това. А на тези, които се стремят, винаги като обещание, винаги подканяйки, а не принуждавайки.

Третата ни конференция започна във вторник, 13 май 1746 г. Внимателно прочетохме бележките от предните две конференции, за да видим дали нещо, съдържащо се там, трябва да бъде премахнато, променено или се нуждае от по-зряло обсъждане. Но не видяхме причина да променяме в нито едно отношение това, което вече бяхме приели.

Четвъртата ни конференция започна във вторник, 16 юни 1747 г. Тъй като присъстваха няколко човека, които не вярваха в учението за съвършенството, решихме да го прегледаме из основи.

С тази цел беше зададен **въпросът**: „Какво приемат нашите братя, които имат различно виждане за пълното освещение?“

ОТГОВОР: Те признават, (1) че всички трябва да бъдат напълно осветени в момента на смъртта. (2) Дотогава вярващият ежедневно расте в благодатта и все повече се приближава до съвършенството. (3) Постоянно трябва да се стремим към него и да наставляваме и другите да го правят.

ВЪПРОС: Какво приемаме ние?

ОТГОВОР: Приемаме, (1) че мнозина от тези, които умряха във вярата (голяма част от познатите ни), бяха усъвършенствани в любовта едва малко преди своята смърт. (2) Понятието „осветени“ постоянно се прилага от св. Павел към всички оправдани. (3) Използвайки само това понятие, той рядко, а може би и изобщо няма предвид „спасени от целия грях“. (4) Следователно то не е редно да се използва в този смисъл, без да се добави думата „изцяло, напълно“ или други подобни. (5) Вдъхновените писатели почти постоянно говорят за или на оправданите, но рядко го правят за или на напълно осветените. (6) Следователно подхожда ни да говорим почти постоянно за състоянието на оправданите, но по-рядко, поне с пълни и категорични понятия, за пълното освещение.

ВЪПРОС: Тогава в какво се различаваме?

ОТГОВОР: В следното: трябва ли да очакваме да бъдем спасени от всички грехове преди мига на смъртта?

ВЪПРОС: Има ли ясно обещание в Писанието, че Бог ще ни спаси от всички грехове?

ОТГОВОР: Има: „И Той ще изкупи Израил от всичките му беззакония“ (Пс. 130:8). Това е в по-голяма степен изразено в пророчеството на Йезекиил: „Ще ви поръся с чиста вода, и вие ще се очистите от всички ваши скверноти, и от всички ваши идоли ще ви очистя. Ще ви освободя от всички ваши нечистотии“ (Йез. 36:25, 29). Няма по-ясно обещание. Апостолът ясно го казва в своя призив: „Имайки такива обещания, нека се очистим от всяка сквернота на плътта и на духа, като вършим свети дела със страх Божий“ (2 Кор.

7:1). Еднакво ясно и изразително е и древното обещание: „И ще обреже Господ, Бог твой, сърцето ти и сърцето на потомството ти, за да обичаш Господа, твоя Бог, от всичкото си сърце и от всичката си душа“ (Вт. 30:6).

ВЪПРОС: Но дали се среща някое твърдение в Новия завет, което да отговаря на това?

ОТГОВОР: Има такова и то е изразено с най-ясните понятия. Това е 1 Йоан. 3:8: „Затова се яви Божият Син – за да унищожи делата на дявола“ – делата на дявола, без никакво ограничение, защото всеки грях е дело на дявола. Паралелно с него е уверението на св. Павел: „Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея, за да я представи на Себе Си църква славна, без петно или бръчка, или друго такова нещо, а да бъде свята и непорочна“ (Еф. 5:25-27).

В същия смисъл е и твърдението му в Рим. 8:3-4: „Бог изпрати Сина Си, за да се изпълнят изискванията на закона в нас, които ходим не по плът, а по Дух“.

ВЪПРОС: Осигурява ли Новият завет някакво по-голямо основание да се очаква спасение от всички грехове?

ОТГОВОР: Без съмнение – както в молитвите, така и в заповедите, които са равнозначни на най-силните твърдения.

ВЪПРОС: Кои молитви имате предвид?

ОТГОВОР: Молитви за пълно осветление, които ако липсваха, това щеше да бъде подигравка с Бога. Такива по-конкретно са: (1) „Избави ни от злото“. Когато това вече е свършено, когато сме избавени от всяко зло, няма да останем грях. (2) „И не само за тях се моля, а и за онези, които биха повярвали в Мен чрез тяхното слово – да бъдат всички едно; както Ти, Отче, си в Мен и аз в Теб, така и те да бъдат в Нас (едно); аз в тях и Ти в Мен, за да бъдат свършени в едно“ (Йоан 17:20-23). (3). „аз прекланям коленете си пред Отца (на нашия Господ Исус Христос)... така че, вкоренени и основани в любовта, да бъдете в състояние да разберете заедно с всичките светии какво е широчината и дължината, височината и дълбочината и да познаете Христовата любов, която превъзхожда всяко знание, за да се изпълните в цялата Божия пълнота“ (Еф. 3:14-19). (4) „И Сам Бог на мира

да ви освети напълно; и дано се запазят непокътнати вашият дух, душа и тяло без порок при пришествието на нашия Господ Исус Христос“ (1 Сол. 5:23).

ВЪПРОС: Има ли такава заповед със същия смисъл?

ОТГОВОР: (1) „И така, бъдете съвършени и вие, както е съвършен вашият небесен Отец“ (Мат. 5:48). (2) „Да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа и с целия си ум“ (Мат. 22:37). Но ако любовта към Бог изпълва сърцето, в него вече грехът не може да обитава.

ВЪПРОС: Но как се разбира, че това трябва да се случи преди смъртта?

ОТГОВОР: (1) От самото естество на една заповед, която не се дава на мъртвите, а на живите. Следователно, „да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце“, не значи „да Го възлюбиш, когато умираш“, а докато си жив. (2) От ясни текстове в Писанието: (а) „Защото се яви Божията благодат, която носи спасение за всичките хора, като ни учи да се отречем от нечестието и светските страсти и да живеем разбрано, праведно и благочестиво в настоящия свят, като очакваме блажената надежда и явяването на славата на нашия велик Бог и Спасител Исус Христос, Който даде Себе Си заради нас, за да ни изкупи от всяко беззаконие и да очисти за Себе Си народ за Свое притежание, ревностен за добри дела“ (Тит 2:11-14); (б) „И въздигна рог на спасение за нас, за да покаже милостта, обещана на предците ни; клетвата, с която се закле на нашия отец Авраам, да ни даде, на нас, които сме освободени от ръката на неприятелите ни, да Му служим без страх, в святост и правда пред Него през всичките си дни“ (Лука 1:69-75).

ВЪПРОС: Има ли някакъв пример в Писанието за хора, които са постигнали това?

ОТГОВОР: Да, св. Йоан и всички онези, за които той казва: „В това се усъвършенства любовта в нас, че имаме дръзновение в съдния ден, защото, както е Той, така сме и ние в този свят“ (1 Йоан. 4:17).

ВЪПРОС: Можете ли да дадете един такъв пример сега? Къде е този, който е постигнал това съвършенство?

ОТГОВОР: На тези, които задават този въпрос, би могло да се отговори: „Ако познавах такъв тук, не бих ти казал, защото не питаш от любов. Ти си като Ирод. Търсиш Младенеца, за да Го убиеш“.

Но по-директно отговаряме така: има много причини, за да са толкова малко, ако изобщо има такива, безспорните примери. Какви неудобства ще донесе това на самия човек – ще го превърне в мишена за всички! И колко неизгодно за всички опоненти! „Ако не слушат Моисей и пророците“, Христос и неговите апостоли, „то и от мъртвите да възкръсне някой, пак няма да се убедят“.

ВЪПРОС: Не сме ли склонни да изпитваме тайна неприязън към всеки, който казва, че е спасен от всички грехове?

ОТГОВОР: Много е вероятно да сме склонни, и то по няколко причини. Отчасти поради загриженост за благо-то на душите, които могат да бъдат наранени, ако тези не са това, за което се представят. Отчасти и от скрита завист към тези, които казват, че са постигнали по-големи висини от нас. И отчасти поради естествената ни мудност и неотзивчивост на сърцето да повярва в Божиите дела.

ВЪПРОС: Защо да не можем да продължим в радостта на вярата, докато не бъдем усъвършенствани в любов?

ОТГОВОР: Защо наистина? Тъй като святата скръб не угася тази радост и дори когато сме под кръста и дълбоко участваме в Христовите страдания, можем да се радваме с неизказана радост.

От тези откъси безспорно води началото си не само моят възглед и този на брат ми, но и на всички проповедници, свързани с нас в периода от 1744 г. до 1747 г. Също така не помня по време на тези конференции да е имало един глас, който да не е бил съгласен, но каквито и съмнения да са имали някои, когато се срещнахме, те всички са били премахвани, преди да се разделим.

18 „Химни и свещени поеми“

През 1749 г. брат ми отпечата два тома на „Химни и свещени поеми“. Тъй като не ги бях видял преди публикацията им, в тях имаше неща, които не одобрявах. Но бях много удовлетворен от основния химн в това издание, няколко стиха от който прилагам тук:

*Ела, Господи, тук бъди изявен,
разруши всички дяволски дела.
Сега без грях съм – в мен се изяви
и с вечна радост Ти ме изпълни.
Разкрий ми лика Си блажен;
присъствието Ти е ден съвършен.*
(том 1, стр. 203)

*Ела и бързо ме спаси.
Във този миг до мен бъди.
У дома духа ми прибери,
в мир съвършен го ти пази.*

*Да не скита и не страда
по целия свят широк -
плени затворника на Своята любов
и в Себе Си ме затвори!*
(Стр. 247)

*Пленените освободи и с мира Си ни дари.
Във миг ще престанат скърбите и греховете.
Нека този миг бъде сега! Чуй нашата молба,
наш Изкупител и Утешител си Ти.*
(том 2, стр. 124)

*Избави ме от греха вроден,
ела, ярема ми строши.
Ще бъда Твой до сетен ден.*

*Сработник на Твоето съвършенство,
нека в Теб да бъда аз
ново, безгрешно творение.*
(стр. 156)

Обърни ме, Боже, обърни,
в ярема Свой Ти моя дух впрегни
и бисера Ти дай ми да намеря –
на кротък и покорен ум.

Покой Ти дай на изнурената ми гръд
и нека стигна втората почивка,
да си почина от делата свои,
да съм във святост съвършен.

(стр. 162)

Ела във този чакан час,
Небесното Си царство в нас установи.
Изпълни ни със сила благодатна
и корена греховен изтръгни.

(стр. 168)

Ела, Агнец, за грешници заклан,
с потоп очистващ ни зaley
и приложи безценната Си кръв,
за да измие всякакво петно.

О, нека да проникне тя в душата
така дълбоко, като вродения ни грях:
цял да направи всеки дух ранен,
прокажените да очисти!

(стр. 171)

Затворници на надеждата, станете
и вижте, Господ се яви:
носят Го на любовта крилете,
изкуплението ви наближи.

Изкупление в Неговата кръв
да приемете, Той ви зове:
„При Мен елате, при прощаващия Бог,
и вярвайте, да, вярвайте!“

На теб, Исусе, ще се опрем,
докато станем ние готови
да загърбим грях и ярем
и отхвърлим тези окови.

*Природата ни вече няма
над душите ни да има власт.
Вярата е мощ голяма
и вечно ни спасява тя.*

(стр. 188)

*Исусе, наш живот, яви се в нас,
които всеки ден умираме със Твоята смърт.
Завършителю, разкрий се,
животворен дух във нас вдъхни!*

*Открий скритата тайна,
дари ме с втория дар;
и славен Себе Си във мене изяви,
във всяко чакащо сърце.*

(стр 195)

*Във Него имаме мир, във Него имаме сила!
Пазени чрез Неговата благодат и в мрачен час,
във всички изкушения, за да опитаме
превъзходното Му спасение, пълнотата на Неговата любов.*

*Радостната вест възвести и ни дай свобода!
Не си ли сам Ти, Господи, благословение за мен?
Мира Свой дал си ни, запечатай този момент
и отвори небесата Си, о, Любов, в моето сърце.*

(стр. 324)

Второ издание на тези химни беше публикувано през 1752 г., и то без никакви други промени, освен поправката на няколко печатни грешки.

Бях по-подробен с тези откъси, защото се оказва, че извън всякакво възможно изключение до ден днешен аз и брат ми поддържаме, че: (1) християнското съвършенство е тази любов към Бога и ближния, която води до избавление от всеки грях; (2) то се получава само чрез вяра; (3) дава се моментално, в един миг; (4) трябва да се очаква не на смъртния одър, а във всеки един момент; сега е благоприятното време, сега е спасителният ден.

19 Мисли за християнското съвършенство

На конференцията през 1759 г., като усетихме, че има опасност най-различни настроения незабележимо да се прокраднат сред нас, отново подробно разгледахме това учение. Скоро след това публикувах „Мисли за християнското съвършенство“ със следния предговор:

„Следващият трактат в никакъв случай не е предназначен да задоволи любопитството на хората. Целта му не е да докаже учението като цяло, като противопоставяне на онези, които го оборват и осмиват, нито пък да отговори на множеството възражения, които могат да бъдат повдигнати дори от сериозни мъже. Единствената ми цел е да покажа какво мисля по тази тема, какво представлява християнското съвършенство според моите разбирания, включително и какво не е, и да добавя няколко практически наблюдения и насоки по темата.

Тъй като тези мисли бяха първо нахвърляни като въпроси и отговори, ще продължа в същата форма. Те са същите, които поддържам повече от двадесет години.

ВЪПРОС: Какво е християнското съвършенство?

ОТГОВОР: Да възлюбиш Бога с цялото си сърце, ум, душа и сила. Това предполага, че в душата не остават лоши помисли, които противоречат на любовта; всички мисли, слова и дела се ръководят от чиста любов.

ВЪПРОС: Потвърждаваш ли, че това съвършенство изключва всички недостатъци, невежество и грешки?

ОТГОВОР: Непрекъснато твърдя точно обратното и винаги съм го твърдял.

ВЪПРОС: Но как е възможно всяка мисъл, слово или дело да се ръководят от чиста любов, а същевременно човекът да е склонен към невежество и допускане на грешки?

ОТГОВОР: Не виждам противоречие тук: човек може да бъде изпълнен с чиста любов и пак да допуска грешки. И наистина не очаквам да бъдем освободени от грешките, докато това тленно тяло не се облече в безсмъртие. Вярвам, че това е естествената последица от обитаването на душата

в плът и кръв. Защото сега изобщо не можем да мислим без посредничеството на тези телесни органи, които са страдали заедно с останалата част на нашето тяло. Следователно не можем да избегнем понякога погрешното мислене, докато това тленно не се облече в нетление.

Но можем да доразвием тази мисъл още. Грешка в преценката може евентуално да доведе и до практическа грешка. Например: грешката на господин дьо Ренти по отношение на умъртвяването на плътта, която е резултат от предубеждение, породено от образованието му, доведе до практическа грешка – носенето на железен пояс. И хиляди други подобни случаи, които може би са налице дори и сред тези в най-висше състояние на благодат. И все пак там, където всяка дума и дело възникват с любов, подобна грешка не е точно грях. И макар че не е под строгостта на Божието правосъдие, тя се нуждае от изкупителната кръв.

ВЪПРОС: Какво беше решението по тази тема на всички наши братя, които се срещнаха в Бристол през август 1758 г.?

ОТГОВОР: То беше изразено със следните думи: (1) всеки може да греши, докато е жив; (2) грешка в мисленето може да доведе до грешка на дело; (3) всяка подобна грешка е нарушение на съвършения закон. Следователно, (4) всяка подобна грешка, ако не беше кръвта на изкуплението, излага на вечно проклятие. (5) От това следва, че и най-съвършените се нуждаят постоянно от Христовите заслуги – дори и за своите действителни прегрешения, и могат да кажат както за себе си, така и за своите братя: „Прости ни прегрешенията“.

Това лесно обяснява онова, което иначе трудно се обяснява: а именно, че тези, които не се възмущават, когато говорим за най-високата степен на любов, не искат да чуят за живот без грях. Причината е, че те знаят, че всички хора са склонни да грешат, не само в живота, но и в преценката си. Но те не знаят, или не са забелязали, че това не би било грях, ако любовта е основният принцип на действие.

ВЪПРОС: И все пак, ако живеят без грях, това не изключва ли нуждата от Посредник? Или поне не е ли вече

ясно, че те вече нямат нужда от Христос в Неговото свещеническо служение?

ОТГОВОР: Напротив. Никой не чувства по-голяма нужда от Христос, от тях; никой не зависи толкова много от Него, колкото те. Защото Христос не дава живот на душата отделно от Себе Си, а във и със Себе Си. Следователно думите Му важат за всички хора, независимо в какво състояние на благодат са: „Както пръчката не може да даде плод от само себе си, ако не стои на лозата, така и вие не можете, ако не стоите в Мен. Отделени от Мен, не можете да направите нищо“.

Във всяко едно състояние ние се нуждаем от Христос в следните отношения: (1) каквато и благодат да получим, тя идва даром от Него; (2) получаваме я като нещо, за което Той е платил, само като приемем цената, която е платил. (3) Получаваме тази благодат от Христос, но и в Него. Защото нашето съвършенство не е като това на дървото, което показва, че процъфтява, чрез сока, извлечен от корена му, но както беше казано и преди, ние сме като пръчката, която, съединена с лозата, дава плод, но отделена, изсъхва и умира. (4) Всичките ни благословения – временни, духовни и вечни, зависят от застъпничеството Му за нас, което е само една част от свещеническото Му служение, от което също постоянно имаме нужда. (5) И най-добрите хора се нуждаят от Христос, за да изкупи техни опущения и недостатъци (както някои подходящо ги наричат), грешките им в преценката и на практика и различните им несъвършенства. Защото това са отклонения от съвършения закон и следователно трябва да бъдат изкупени. И все пак, че не са грехове в собствен смисъл, се разбира от думите на св. Павел: „Любовта не върши зло на ближния, следователно, любовта е изпълнение на закона“ (Рим. 13:10). И сега каквито и грешки и недостатъци да произтичат от тленното състояние на тялото, те не са в противоречие на любовта, нито пък, по смисъла на Писанията, са грях.

Ще поясня думите си по темата допълнително. (1) Не само грехът в собствен смисъл на думата (а именно: добро-

волно нарушение на познат закон), но и грехът не в собствен смисъл (т.е. неволно престъпване на божествен закон – познат или непознат) се нуждаят от изкупителната кръв. (2) Вярвам, че няма съвършенство в този живот, което да изключва тези неволни простъпки, които смятам, че са естествено последствие от невежеството и грешките, които са неделима част от тленността. (3) Ето защо „безгрешно съвършенство“ е израз, който никога не използвам, иначе бих противоречал на себе си. (4) Вярвам, че човек, изпълнен с Божията любов, пак се поддава на тези неволни простъпки. (5) Подобни простъпки може да наречете грехове, ако искате: но аз не ги наричам така поради вече изброените по-горе причини.

ВЪПРОС: Какъв съвет бих дал на тези, които ги наричат така, и на тези, които не ги наричат така?

ОТГОВОР: Нека тези, които не ги наричат грехове, никога да не мислят, че те или другите хора са достигнали такова състояние, че да могат да застанат пред вечното правосъдие без Посредник. Това показва или дълбоко невежество, или голяма арогантност и самонадеяност.

Нека тези, които ги наричат така, да внимават да не объркат тези недостатъци с греховете в собствен смисъл на думата.

Но как може да го избегнат? Как едните може да се различат от другите, ако всички те безразборно се наричат грехове? Боя се, че ако позволим на всички грехове да са съвместими със съвършенството, малцина ще ограничат идеята само до онези недостатъци, за които това твърдение е истина.

ВЪПРОС: Но как може склонност към грешки да се съчетае със съвършената любов? Не е ли човек, усъвършенстван в любовта, във всеки един момент подвластен на нейното влияние? И може ли грешки да произлизат от чистата любов?

ОТГОВОР: Отговарям, че: (1) много грешки са съвместими с чистата любов; (2) някои може случайно да произлизат от нея: имам предвид, че самата любов може да ни пред-

разположи към допускане на грешки. Чистата любов към ближния ни произлиза от любовта към Бога – тя не мисли лошо, на всичко хваща вяра, на всичко се надява. Точно това предразположение, което не е изпълнено с подозрения, готово е да повярва и се надява на най-доброто у хората, може да ни накара да мислим, че някои хора са по-добри, отколкото те са в действителност. Ето в това се изразява грешка, която случайно произлиза от чистата любов.

ВЪПРОС: Как да избегнем да очакваме твърде много или твърде малко от съвършенството?

ОТГОВОР: Като се придържаме към Библията и очакваме толкова, за колкото свидетелстват и Писанията. Не бива да е нито повече, нито по-малко от това – чистата любов към Бога и хората, да възлюбим Бог с цялото си сърце и душа, а ближния си – както себе си. Това е любов, която управлява сърцето и живота и ръководи отношението ни, словата и делата ни.

ВЪПРОС: Да предположим, че някой вече го е постигнал. Трябва ли да говори за това?

ОТГОВОР: В началото той едва ще се сдържа – огънят в него ще бъде много силен, желанието да провъзгласява любящата милост на Господа ще го носи като буен поток. Но после ще може; тогава ще е по-разумно да не говори за това на тези, които не познават Бога (това най-вероятно само ще ги предизвика да го опровергаят и охулят), нито пък на други, без да има някаква конкретна причина, без да има предвид нещо добро. Тогава трябва да положи усилия да не изглежда, сякаш се хвали; да говори с най-дълбоко смирение и благоговение, като отдава цялата слава на Бог.

ВЪПРОС: А няма ли да е по-добре да запази пълно мълчание, изобщо да не говори за това?

ОТГОВОР: С мълчанието може да избегне много неприятности, които задължително биха последвали, ако той просто провъзгласи, дори и сред вярващите, какво Бог е извършил в душата му. Следователно, ако такъв човек разговаря с плът и кръв, той би запазил пълно мълчание. Но това не може да се извърши с чиста съвест, защото несъм-

нено той трябва да говори. Хората не палят светило, за да го сложат под шиника; още по-малко пък ще го направи премъдрият Бог. Той не въздига монумент на Своята сила и любов, за да го скрие от цялото човечество. Вместо това иска да го превърне в общо благословение за тези с искреност в сърцата. По такъв начин Той не само дава щастието на този човек, но и вдъхновява и насърчава други да последват същото благословение. Неговата воля е: „мнозина да го видят“ и да се възрадваат, и „да се уповават на ГОСПОДА“. Нищо под небесата не разбужда повече желанията на тези, които са оправдани, от това, да говорят с онези, за които вярват, че са преживели още по-голямо спасение. Това привлича пълното им внимание към това спасение и увеличава глада и жаждата им за него; предимство, което щеше да бъде напълно загубено, ако човекът, спасен по този начин, се обгърне в мълчание.

ВЪПРОС: Но няма ли начин да се избегнат тези неприятности, които обикновено следват хората, които говорят за това спасение?

ОТГОВОР: Изглежда те не могат да бъдат напълно избегнати, докато толкова много от *старото* ни естество остава дори и във вярващите. Но може да се направи нещо, ако проповедникът на всяко едно място: (1) беседва открито с всички, които говорят така, и (2) се старае да предотврати несправедливо или грубо отношение към благословените, за които има основателно доказателство.

ВЪПРОС: Какво е това основателно доказателство? По какво можем да познаем със сигурност такъв, който е спасен от всички грехове?

ОТГОВОР: Не можем безпогрешно да познаем човек, който е спасен по този начин (нито дори такъв, който е оправдан), освен ако не е угодно на Бога да ни дари с чудотворното разпознаване на духовете. Но ние смятаме, че тези ще са достатъчните доказателства за всеки един разумен човек, които ще оставят малко място за съмнение в истината или дълбочината на делото: (1) ако имаме ясно доказателство за образцовото му поведение известно време преди тази

предполагаема промяна. Това ще ни даде повод да смятаме, че той няма да „излъже за Бога“, а ще говори, каквото чувства – нито повече, нито по-малко. (2) Ако разкаже ясно за времето и начина, по който е станала промяната, в добре обоснован разказ, който да не може да бъде оборен. (3) Ако изглежда, че всичките му сетнешни слова и дела са святи и непорочни.

Накратко, въпросът е в следното: (1) имам сериозна причина да вярвам, че такъв човек не би излъгал; (2) той свидетелства пред Бог: „Не чувствам грях, а само любов; постоянно се моля, радвам се и благодаря; имам вътрешно свидетелство, че съм напълно обновен, както и оправдан“. Ако няма какво да противопоставя на това ясно свидетелство, разумно е да му повярвам.

Няма смисъл да възразяваме: „Но аз знам няколко неща, в които той сериозно греша“. Защото се приема, че всички, които са в тяло, са склонни да допускат грешки и че грешка в преценката може понякога да доведе и до грешка в живота, макар да трябва много да се внимава да не се злоупотребява с това допускане. Например: дори и човек, който е усъвършенстван в любовта, може да допусне грешка по отношение на друг човек и да смята в конкретен случай, че той е виновен в по-голяма или по-малка степен, отколкото е в действителност. Следователно може да му говори с по-голяма или по-малка строгост, отколкото изисква истината. И в този смисъл (макар това да не е основната идея на св. Яков) „ние всички грешим в много неща“. Следователно това изобщо не е доказателство, че говорещият не е свършен.

ВЪПРОС: А не е ли доказателство, ако бъде изненадан или объркан от шум, падане или внезапна опасност?

ОТГОВОР: Не е, защото човек може да се стресне, разтрепери, промени цвета на лицето си или да получи друго разстройване на тялото, докато душата уповава на Бога и остава в свършен покой. Не, самият ум може да е дълбоко притеснен, може да е силно опечален, може да е объркан и потиснат от бreme и тревоги и дори да е в агония, докато

сърцето остава вярно на Бог чрез съвършена любов, а волята изцяло се е предала на Него. Не направи ли същото самият Божи Син? Устоял ли е някой човек на страданието, тревогата и агонията, която Той понесе? И все пак, Той не знаеше що е грях.

ВЪПРОС: А може ли някой, който е с чисто сърце, да предпочита приятна пред неприятна храна; или да изпитва приятно чувство, което не е строго необходимо? Ако е така, по какво тези се различават от другите?

ОТГОВОР: Разликата между тях и останалите при приемането на приятна храна е, че: (1) те нямат нужда от тези неща, за да бъдат щастливи, защото техният извор на щастие е в тях. Те виждат и обичат Бога. Така винаги се радват и за всичко благодарят; (2) може и да ги използват, но не ги търсят; (3) използват ги пестеливо, и то не заради самото нещо. След като вече сме изяснили това, отговаряме направо: такъв човек може да яде приятна храна без опасността, която застрашава тези, които не са избавени от греха. Той може да я предпочете пред неприятната, макар и също толкова здравословна, храна с благодарност, насочена единствено към Бога, Който ни дава всичко в изобилие, за да му се радваме. По същата причина той може да помирише цветете или да яде грозде, или да изпита друго приятно чувство, което не намалява, а увеличава насладата му в Бога. Също така не можем да кажем, че човек, усъвършенстван в любовта, не би бил способен да се ожени или да се занимава със светска работа. И ако бъде призван, ще бъде по-способен от всякога, защото ще може да върши всичко, без да бърза, с усърдие и без разсейване на духа.

ВЪПРОС: Ако двама съвършени християни имат деца, как може те да са родени в грях, след като в родителите им няма такъв?

ОТГОВОР: Това е възможен, но не вероятен случай; съмнявам се, че някога е бил или че ще бъде. Но като оставим това настрана, ще отговоря следното: грехът ми е завещан не от предното поколение, а от първия ми родител. „В Адам всички умират“; чрез неподчинението на един, всич-

ки хора станаха грешници; всички хора без изключение, които бяха в слабините му, когато яде от забранения плод.

Имаме отличен пример от градинарството. Присадките върху киселица дават чудесни плодове, но ако посадите ядките на този плод, какво ще стане? Ще ражда все същите киселици.

ВЪПРОС: Но какво върши съвършеният повече от другите? Повече от обикновените вярващи?

ОТГОВОР: Може би нищо; може Божието провидение да го е обградило чрез външни обстоятелства. Може би не толкова много, въпреки че той желае и копнее да върши дела и да бъде използван за Бога, но не непременно видимо. Той нито говори много, нито пък върши много. Също като нашия Господ, Който остави „по-големите“ дела на някои от Своите апостоли (вж. Йоан 14:12). И тогава какво? Това не е доказателство, че съвършеният не притежава повече благодат, и според нея Бог измерва външните му дела. Чуйте Го: „Истина ви казвам, че тази бедна вдовица пусна повече от всички“. И наистина, този беден човек с няколкото свои думи казва повече, отколкото всички други. И наистина, онази бедна жена, която даде чаша студена вода, е свършила повече, отколкото другите. Спрете „да съдите според външния вид“ и се научете да „съдите справедливо“.

ВЪПРОС: А това не е ли доказателство срещу него, ако не усещам сила нито в словата, нито в молитвата му?

ОТГОВОР: Не е, защото може би вината е ваша. Едва ли ще почувствате някаква сила в него, ако една от следващите пречки ви препятстват. (1) Ако собствената ви душа е безжизнена. Замъртвелите фарисеи не почувстваха никаква сила в Исусовите слова, макар „никога човек да не бе говорил така“. (2) Вината на някакъв неизповядан грях тежи на съвестта. (3) Имате някакъв предразсъдък срещу него. (4) Не вярвате, че това състояние, за което той твърди, че е постигнал, може да бъде постигнато. (5) Не желаете да признаете или приемете, че той го е постигнал. (6) Надценявате го или се прекланяте пред него. (7) Надценявате себе си и собствената си преценка. Ако някое от тези е истина, нищо

чудно, че не усещате силата на словата му. А другите чувстват ли я? Ако е така, вашите аргументи нищо не струват. А ако не е, няма някоя от тези пречки не спира и тях? Трябва да сте уверени в това, преди да изложите някой аргумент срещу него; но дори и тогава аргументите ви ще докажат само, че благодарта и даровете невинаги вървят заедно.

„Но той не отговаря на моята представа за съвършения християнин“. Вероятно никой не е отговорил и едва ли някога ще отговори. Защото вашата представа може би е отвъд, или поне извън библейското описание. Може да включва нещо повече от това, което Библията включва, или нещо, което не е включено. Библейското съвършенство е сърце, изпълнено с чиста любов и ръководещо всички думи и действия. Ако вашата представа включва нещо повече или нещо друго, значи не е библейска; тогава нищо чудно, че един библейски съвършен християнин не отговаря на нея.

Боя се, че мнозина са се препъвали в тези препятствия. Те включват всичко, което им хрумне, не според Писанията, а според собственото им въображение – според тяхната представа за съвършения християнин; а после, ако човек не отговаря на тази въображаема представа, те с готовност отричат той да е такъв.

Трябва да положим усилия да запазим в ума си просто то библейско описание. Чистата любов, която единствено царува в сърцето и живота – това е цялата същност на библейското съвършенство.

ВЪПРОС: Кога може човек да прецени, че е постигнал съвършенство?

ОТГОВОР: След като напълно е бил убеден в наследствения грях чрез много по-дълбоко и ясно убеждение от това, преживяно преди оправданието, и след като е преживял постепенно умъртвяване на греха, той преживява неговото пълно умирање, както и цялостно обновление в Божията любов и по Божия образ, за да се радва винаги, да се моли непрестанно и за всичко да благодари. Но да „изпитва само любов и никакъв грях“, не е достатъчно доказателство. Мнозина са го изпитвали известно време, преди техните

души напълно да се обновят. Следователно, никой не бива да вярва, че работата е приключила, докато не получи свидетелството на Духа, Който свидетелства за пълното осветление на човека точно толкова ясно, колкото и за неговото оправдание.

ВЪПРОС: Но защо някои си мислят, че са осветени по този начин, когато всъщност не са?

ОТГОВОР: Те не съдят по всички гореспоменати белези, а само по част от тях или по други, които са двусмислени. Но не познавам човек, който да отговаря на всички тях и да е заблуден по този въпрос. Не вярвам в света да има такъв човек. Ако след оправданието човек е напълно убеден в наследения грях, ако изпита постепенно умъртвяване на греха, а после и пълно обновление по Божия образ, ако към тази промяна – много по-голяма от извършената при неговото оправдание – се добави и ясно и пряко свидетелство на обновлението, смятам, че е невъзможно този човек да се лъже в това, както и Бог не би излъгал. А ако някой, който знам, че казва истината, свидетелства за тези неща пред мен, не бива без основателна причина да отхвърлям свидетелството му.

ВЪПРОС: Тази смърт за греха и обновление в любовта постепенно ли се извършват, или мигновено?

ОТГОВОР: Човек може да умира известно време, но той не е умрял в истинския смисъл на думата до момента, в който душата не се отдели от тялото; а от този момент той живее вечен живот. По същия начин той може да умира известно време за греха, но не е мъртъв за греха, докато грехът не се отдели от душата му, а от този момент той живее пълноценния живот на любовта. А когато тялото умре, промяната е от различен вид и много по-славна от изпитаната преди това, невиджана дотогава. Така и промяната, извършваща се, когато душата умре за греха, е от различен тип, много по-славна от изпитаната преди и невиджана дотогава. Въпреки това човек продължава да расте в благодатта, в познаването на Христос, в любовта и образа Божи и ще продължи да го прави не само докато умре, а през цялата вечност.

ВЪПРОС: Как да очакваме тази промяна?

ОТГОВОР: Не и в небрежно безразличие или мързеливо бездействие, а с дейно и пълно подчинение, в ревностно спазване на всички заповеди, бдителност и усърдие, като се отричаме от себе си и ежедневно поемаме кръста си, но също така и в искрена молитва и пост, и непосредствено участие в Божиите тайнства. И ако някой човек мечтае да я постигне по някакъв друг начин (или да я задържи, когато я е постигнал, когато я е получил дори в най-пълна мяра), той заблуждава душата си. Истина е, ние я получаваме просто чрез вяра; но Бог не дава и няма да даде тази вяра, освен ако сами не я търсим усърдно по начина, по който Той е определил.

Това съображение може да задоволи тези, които питат защо толкова малко са получили благословието. Попитайте колко го търсят по този начин и ще получите задоволителен отговор.

Най-вече липсва молитвата. Кой постоянства в това? Кой се бори с Бога за това нещо? И така, „нямате, защото не просите или защото зле просите“, а именно, да бъдете обновени, преди да умрете. Преди да умрете! Това ще ви задоволи ли? Не, а трябва да поискате да бъде извършено сега – днес, докато все още е днес. Не определяйте време на Бог. И днес е подходящ за Него ден точно толкова, колкото и утре. Побързай, човече, побързай! Нека:

*в желание силно душата ти избликва
свършеното блаженство да изпита.
Изяло в огън е сърцето, що копнее
разтворено да бъде във любов.*

ВЪПРОС: А не може ли да продължим в мир и радост, докато не бъдем усъвършенствани в любовта?

ОТГОВОР: Разбира се, че можем. Защото Божието царство не е разделено на части една против друга. Следователно нека вярващите не биват възпирани „винаги да се радват в Господа“. Въпреки това, можем да изпитаем болка от греховната природа, която остава в нас. Добре е да го

чувстваме осезателно и силно да желаем да бъдем избавени от нея. Но това трябва само по-ревностно да ни подтиква във всеки един момент да тичаме при нашия Помощник, за да можем по-усърдно да „гоним целта за наградата на горното призвание от Бога в Христос Исус“. А когато най-силно осъзнаваме своята греховност, тогава и по-силно трябва да усещаме Неговата любов.

ВЪПРОС: Как да се отнасяме с тези, които смятат, че са постигнали съвършенството?

ОТГОВОР: Отнасяйте се откровено, призовавайте ги да се молят ревностно Бог да им разкрие сърцата им. Най-ревностният призив, изпълнен с благодат, най-дълбоката предпазливост, избягваща всяко зло, се срещат из целия Нов завет за тези, които са достигнали най-високото състояние на благодат. Но това трябва да се върши с най-голяма благодат и без грубост, строгост или неприязън. Трябва внимателно да избягваме изразяването на гняв, грубост или презрение. Оставете Сатана да изкушава така и неговите чада да викат: „Да го изпитаме с презрение и изтезание, за да видим кротостта му и да докажем търпението му“. Ако останат верни на дарената им благодат, няма опасност да загинат от това.

ВЪПРОС: Но с какво ще им навреди грубото отношение?

ОТГОВОР: Те или грешат, или не. Ако грешат, това може да унищожи душите им, което е напълно възможно и вероятно. Може дотолкова да ги ядоса или обезкуражи, че да паднат и да не могат никога да се оправят. Ако не грешат, това може да наскърби тези, на които Бог не е изпращал скърби, и да навреди на собствените ни души. Защото несъмнено който се е докоснал до тях, все едно е докоснал зеницата на Божието око. Ако наистина са изпълнени с Духа Му, грубото и презрително отношение към тях е презрение и към Духа на благодатта. По този начин храним и увеличаваме в себе си злите подозрения и лошо поведение. Ще дам само един пример. Що за самодостатъчност е това, да се превръщаме във велики инквизитори, безапелационни съдии на дълбините на Божиите дела! Подготвени ли сме за тази длъжност? Можем

ли да кажем във всеки един случай колко надълбоко достигат тези недостатъци? Какво може и какво не може да бъде разрешено в тази област? Какво може при всички обстоятелства да е съвместимо със съвършената любов и какво не? Можем ли да определим с точност как тя ще повлияе на погледа, жеста, тона на гласа? Ако можем, значи несъмнено „само ние сме хора и с нас ще умре мъдростта“.

ВЪПРОС: Но ако те са недоволни, че не им вярваме, това не е ли доказателство срещу тях?

ОТГОВОР: Според вида на недоволството им: ако се разгневят, това е доказателство срещу тях; ако са наскърбени, не е. Те трябва да са наскърбени, ако ние не вярваме на едно истинско Божие дело и така се лишаваме от предимството, което бихме получили от него. А тази скръб лесно може да бъде сбъркана с гняв, тъй като външният израз и на двете е много сходен.

ВЪПРОС: Не е ли по-добре да разкрием тези, които си въобразяват, че са постигнали съвършенството, а всъщност не са?

ОТГОВОР: Трябва да проверяваме с благодат и любов, но не е редно да се триумфира дори и над тях. Крайно нередно е, ако открием такъв пример, да се радваме, сякаш сме постигнали голяма победа. Не е ли по-добре да сме наскърбени и дълбоко загрижени, да роним сълзи? Виждаме човек, който сякаш е живо доказателство за Божията сила да спасява напълно, но уви, оказва се, че не е така, както сме се надявали. Той е претеглен на везните и е намерен недостатъчен! А няма това е повод за радост? Не трябва ли да се радваме хиляди пъти повече, ако не открием нищо друго, освен чиста любов?

„Но той е заблуден.“ И какво? Докато не чувства нищо друго, освен любов в сърцето си, грешката е безобидна. Това е грешка, която говори за голяма благодат и висока степен на святост и щастие. Това би трябвало да е повод за истинска радост за всички с искрени сърца; не самата грешка, а голямата благодат, която за известно време я е предизвикала. Радвам се, че тази душа винаги намира щастие в

Христос, винаги се изпълва с молитва и благодарност. Радвам се, че не изпитва лоши чувства, а винаги е изпълнена с Божията любов. И ще се радвам, ако грехът намалява, докато напълно не бъде унищожен.

ВЪПРОС: Тази заблуда не е ли опасна за човека?

ОТГОВОР: Не и докато не чувства грях. Имало е опасност преди и ще има и в бъдеще, когато се изправи пред нови изпитания. Но докато не изпитва нищо друго, освен любов, която движи мислите, словата и делата му, той не е в опасност; той не само е щастлив, но и е в безопасност и под сянката на Всемогъщия; за Бога, нека да го оставим да изпитва тази любов, докато може. Междувременно, ще направите добре, ако го предупредите за опасността, която ще възникне, ако тази любов изстинее, а грехът се съживи. Предупредете го и за опасността, пред която ще се изправи, ако захвърли надеждата и предположи, че щом още не е постигнал съвършенството, значи никога няма да го постигне.

ВЪПРОС: Ами ако никой не го е постигнал още? Ами ако всички, които мислят така, са заблудени?

ОТГОВОР: Убедете ме в това и повече няма да проповядвам за него. Но разберете правилно: не изграждам учението върху този или онзи човек. Този или онзи може да са заблудени, но аз стоя твърдо. Но ако никой не е станал съвършен, тогава Бог не ме е изпратил да проповядвам съвършенството.

Ето един паралелен случай: дълги години проповядвах, че „Божият мир превъзхожда всеки разум“. Убедете ме, че тези думи са напразни, че през всички тези години никой не е постигнал този мир, че и до ден днешен няма жив свидетел за него, и повече няма да проповядвам за това.

„О, но няколко души са умрели с този мир.“ Може би, но аз искам жив свидетел. Наистина не мога да бъда напълно сигурен, че този или онзи човек е свидетел. Но ако бях сигурен, че няма такива, тогава трябваше да спра да проповядвам това учение.

„Разбирате ме погрешно. Вярвам, че някои от тези, които са умрели с тази любов, са я изпитали дълго преди

смъртния си час. Но не съм сигурен, че предишното им свидетелство е било истинско преди последните часове от земния им живот.“

Значи увереността ви не е била безпогрешна: увереността ви може и да е била разумна преди; подобна увереност може да е оживила и утешила душата ви и да е дала отговор на всички други християнски цели. Увереност като тази може да има всеки искрен човек, при положение че има жив свидетел, с когото може да говори в любов и страх от Бога.

ВЪПРОС: Важно ли е дали някой го е постигнал, или не, след като много библейски стихове свидетелстват за него?

ОТГОВОР: Ако бях убеден, че никой в Англия не е постигнал това, за което са проповядвали толкова много проповедници на толкова много места и от толкова дълго време, тогава щях да съм напълно убеден, че сме сбъркали в значението на тези стихове. Ето защо засега и аз ще проповядвам, че „грехът остава до смъртния час“.

20 Опасността от фанатизъм

През 1762 г. имаше голям подем на Божието дело в Лондон. Мнозина, които дотогава не се интересуваха от тези неща, бяха убедени, че са изгубени. Мнозина откриха изкупление в Христовата кръв. Не бяха малко отстъпниците, които бяха изцелени, а не малко хора повярваха, че Бог ги е спасил от всички грехове. Беше лесно предвидимо, че Сатана ще се опита да посее плевели сред пшеницата, затова положих големи усилия да ги уведомя за опасността, особено що се отнася до гордостта и ентусиазма.

Докато бях в града, имах основания да се надявам, че те ще продължат смирено и с трезв ум. Но почти веднага щом напуснах, ентусиазмът избуя. Двама или трима започнаха да приемат собственото си въображение като внушение от Бога и предположиха, че никога няма да умрат; и тези, като се опитаха да накарат други да приемат същото мнение, предизвикаха голям шум и бъркотия. Много скоро те, заедно с още няколко други, стигнаха до други екстравагант-

ности, като си въобразиха, че не могат да бъдат изкушени, че повече няма да изпитат болка и че имат дара да пророкуват и да разпознават духове.

При завръщането ми в Лондон някои от тях се поправиха, а други отказваха да чуят. Междувременно към мен бяха отправени укори от почти всяко място: от едните, защото постоянно ги проверявах, а от други, защото, казваха те, не съм ги проверявал. Но Божията ръка не беше възпряна, а все повече и повече грешници повярваха; някои ежедневно се обръщаха към Бога, а други се научиха да Го обичат с цялото си сърце.

21 Отговорност да живеем безукорно

По това време един приятел, който беше на известно разстояние от Лондон, ми писа следното: „Не се тревожи много, че Сатана сее плевели сред Христовата пшеница. Винаги е било така, особено при някое забележително изливане на Духа, и винаги ще бъде така, докато той не бъде окован за хиляда години. До тогава той винаги ще подражава и ще се стреми да противодейства на делото на Духа на Христос.

Едно тъжно последствие от това е, че един свят, който винаги спи в ръцете на лукавия, осмива всяко дело на Святия Дух.

Но какво могат да сторят истинските християни? Ако искат да бъдат достойни, те трябва (1) да се молят всички заблудени души да бъдат избавени; (2) да се стремят да ги възстановят в духа на кротостта и накрая, да положат всички усилия както чрез молитва, така и чрез бдителност, да не позволяват на заблудата на други да намалява тяхното усърдие да търсят всеобща святост на душата, тялото и духа, „без която никой няма да види Господа“.

И наистина, това ново създание изглежда като лудост за един луд свят. Но независимо от всичко, това е Божията воля и мъдрост. Нека всички да го търсим!

Но някои от тези, които поддържат това учение в пълна степен, често са виновни в това, че ограничават Всемогъщия. Той раздава даровете Си така, както е угодно Нему.

Следователно не е нито разумно, нито скромно да се твърди, че един човек трябва да бъде вярващ за някакъв период от време, преди да може да получи Духа на светостта в по-голяма степен.

Обичайните методи на Бог са едно, а Неговата суверенна воля е нещо друго. Той има мъдри причини както да ускори, така и да забави делото Си. Понякога идва внезапно и неочаквано, а понякога едва след като дълго сме Го търсили.

И наистина, от дълги години съм на мнение, че една от основните причини за малкия напредък на хората в божествения живот е собствената им студенина, небрежност и неверие. И все пак тук говоря за вярващи.

Нека Духът на Христос да ни даде правилна преценка за всичко и „да се изпълним в цялата Божия пълнота“, „за да бъдете свършени и цялостни, без никакъв недостатък“.

22 Заблуждения за Второто идване на Христост

По същото време петима или шестима искрени ентузиастични предказаха, че светът ще свърши на 28 февруари. Незабавно им се противопоставих чрез всички възможни средства, както на публични места, така и насаме. Специално проповядвах по тази тема както в „Уест Стрийт“, така и в Спитълфийлдс. Предупреждавах обществото многократно, строго говорих с всички, с които можах, и видях плодовете на своите усилия. Те успяха да убедят много малко хора: мисля, че в цялото общество нямаше повече от трийсетина. Независимо от всичко, вдигнаха голям шум и дадох добър повод на тези, които се стараеха всячески да говорят против мен, освен това увеличиха невероятно много както броя, така и куража на тези, които бяха против християнското свършенство.

23 Въпроси към онези, които отхвърлят постижимостта на християнското съвършенство в този живот

Някои въпроси, публикувани от един от тях, предизвикаха един обикновен човек да напише следното:

„ПИТАНИЯ, смирено предложени на тези, които отричат, че съвършенството може да бъде постигнато в този живот.

(1) Не е ли даден Святият Дух по-изобилно по времето на Евангелието, отколкото при еврейската диспенсация? А ако не е така, в какъв смисъл Духът не е бил даден, преди Христос да се прослави (Йоан 7:39)?

(2) Славата, която последва страданията на Христос (1 Петр. 1:11), външна ли беше, или вътрешна, тоест, славата на светостта?

(3) Бог заповядал ли ни е някъде в Писанията повече, отколкото ни е обещал?

(4) Божите обещания относно светостта в този живот ли ще се изпълнят, или в следващия?

(5) Християнинът подчинен ли е на други закони, освен на тези, които Бог е обещал да „напише в сърцата ни“ (Йер. 31:31; Евр. 8:10 и др.)?

(6) В какъв смисъл „се изпълняват изискванията на закона в нас, които ходим не по плът, а по Дух?“ (Рим. 8:4)?

(7) Невъзможно ли е за всекиго „да обича Бог с цялото си сърце, ум, душа и сила“ в този живот? И подчинен ли е християнинът на който и да е закон, който не е изпълнен според тази любов?

(8) Напускането на тялото от душата постига ли прецистване от греха в нас?

(9) Ако е така, не е ли нещо друго, а не „кръвта на Христос, което я очиства от всеки грях“?

(10) Ако тази кръв ни очиства от всеки грях, докато душата и тялото са свързани, това не става ли в този живот?

(11) А ако се случи, когато този съюз се прекъсне, не става ли в следващия? Тогава не е ли твърде късно?

(12) Ако е в часа на смъртта, в какво положение е душа-

та, когато нито е напуснала тялото, нито е в него?

(13) Някъде учил ли ни е Христос за това, което той не възнамерява да даде?

(14) Не ни ли учи да се молим: „Да бъде Твоята воля както на небето, така и на земята“? Това не се ли извършва съвършено на небето?

(15) Ако е така, не ни ли учи Той да се молим за съвършенство на земята? Не смята ли тогава да го даде?

(16) Не се ли моли св. Павел според Божията воля, когато се моли солунците да бъдат „осветени напълно; и да се запазят (и в този, и в следващия свят, освен ако не се е молил за мъртвите) непокътнати техният дух, душа и тяло, без порок при пришествието на Исус Христос“?

(17) Искрено ли желаете да бъдете освободени от обитаващия в нас грях в този живот?

(18) Ако е така, това желание не идва ли от Бога?

(19) Ако е така, Той не ви ли го е дал, за да ви се подиграе, щом е невъзможно някога да бъде изпълнено?

(20) Ако не сте достатъчно откровени, дори да го поискате, тогава не спорите ли по въпроси, които са отвъд вашите знания?

(21) Молите ли се Бог да „пречисти мислите на сърцето ви, така че любовта ви към Него да бъде съвършена?“

(22) Ако нито желаете това, което искате, нито смятате, че е постижимо, тогава тези молитви не са ли безсмислени?

Нека Бог ви помогне да помислите върху тези въпроси спокойно и безпристрастно!“

24 Свидетелството на Джейн Купър

В края на тази година Бог повика при Себе Си тази горяща и блестяща светлина Джейн Купър. Тъй като тя беше пример за християнското съвършенство и в живота, и в смъртния си час, няма да се отклоним от темата, ако разкажем накратко за смъртта ѝ чрез едно от нейните писма, което съдържа ясно и непресторено начина, по който беше угодно на Бога да извърши голямата промяна в душата ѝ:

„2 май 1761 г.

Вярвам, че докато споменът е жив, винаги ще съм благодарна. Когато проповядвахте върху Гал. 5:5, ясно видях истинското състояние на душата си. Проповедта разкри сърцето ми и това, което то искаше да бъде, а именно, истински щастливо. Вие прочетохте писмото на господин М., а то описваше религията, която търсех. Тогава наградата се появи пред мен и вече можех твърдо да я следвам. Продължих да се моля, понякога с безпокойство, а друг път в търпеливо очакване на благословието. Няколко дни преди да напуснете Лондон, душата ми се крепеше на обещание, което си бях дала в молитва: „И Господ, Когото търсите, внезапно ще дойде в храма Си“. Вярвах, че ще дойде и ще остане като пречистващ огън.

Във вторник, след като заминахте, мислех, че няма да мога да заспя, освен ако Той не изпълнеше думата Си още същата нощ. Тогава осъзнах силата в тези думи: „Млъкнете и разберете, че Аз съм Бог“. Превърнах се в нищо пред Него и се наслаждавах на съвършен мир в душата си. Не знаех дали е унищожил греха ми, но исках да знам, че мога да Го хваля. Ала скоро пак усетих завръщането на неверието и започнах да страдам под бремето му.

В сряда отидох в Лондон и с усърдие започнах да търся Господа. Обещах, че ако ме спаси от греха, ще Го хваля. Можех да се разделя с всичко, за да получа Христос. Но открих, че всички тези молби не струваха нищо и ако ме спасеше, щеше да го направи като дар, само в Свое име. В четвъртък бях дотолкова изкушена, че исках да се самоубия или пък никога вече да не общувам с Божиите люде: и все пак не се съмнявах в Неговата прощаваща любов, но:

*по-страшно е от смърт дори
своя Бог да обичам със сърце раздвоено.*

В петък безпокойството ми се задълбочи. Опитвах се да се моля, но не можех. Отидох при г-жа Д., която се моли за мен и ми каза, че това било смъртта на грешното ми естество. Отворих Библията на следния текст: „Страхливите и невярващите, техният дял ще бъде в езерото, което гори

с огън и сяра“. Не можах да го понеса. Отворих я отново на Марк 16:6-7: „Не се плашете. Вие търсите Исус Назарянина. Идете и кажете на учениците Му, че Той отива преди вас в Галилея. Там ще Го видите“. Почувствах се насърчена и отново можех да се моля, като вярвах, че ще видя Исус у дома.

Върнах се вечерта и срещнах г-жа Г., която се моли за мен. Молитва ѝ беше проста: „Бог не гледа на лице“. И Той го доказа, като ме благослови. За миг вече можех да намеря Исус Христос и да бъда спасена чрез искрена вяра. Той ме увери, че Господ, Царят, е в мен и че повече няма да видя зло. Сега вече благославях Този, Който ме посети и ме изкупи, и се превърна в „мъдрост от Бога и правда, и осветение, и изкупление“. Видях, че Исус е прекрасен, и знаех, че изцяло е мой във всичките Си служения. И слава да бъде на Него, сега Той единствен царува в сърцето ми. За мен няма друга воля, освен Неговата. Не изпитвам гордост или друга обич, освен тази към Него. Знаем, че се крепя на вярата, а постоянството в молитвата ще съхрани вярата ми. Щастлива съм в Бога в този момент и вярвам в следващия.

Често чета главата, за която споменавате (1 Кор. 13), и сравнявам сърцето и живота си с нея. Така откривам недостатъците си и нуждата от изкупителната кръв. И все пак смея да кажа, че изпитвам любовта, описана там, макар още да не съм всичко, което ще стана. Искам да се изгубя в тази „любов, която превъзхожда всяко знание“. Знаем, че „праведният чрез вярата си ще живее“ и тази благодат беше дадена на мен, която съм по-нищожна от най-малкия от светците. Ако бях архангел, бих забулила лицето си пред Него и бих оставила мълчанието да го хвали!“.

Следващото свидетелство принадлежи на очевидец на това, което тя сподели.

„(1) В началото на ноември тя изглежда предусещаше какво я очаква и често пееше следните думи:

*Когато болката надвие плътта,
търпение ми дай, да издържа.*

А когато ми изпрати писмо, за да ми каже, че е болна, в него пишеше: „Страданието ми е по волята на Исус. Всичко,

което ми праща, е подсладено с Неговата любов. Щастлива съм така, сякаш съм чула глас да казва:

*Моите братя до мене седят,
а ангели вече ме зоват
към Исус да поема на път.“*

(2) Когато ѝ казах: „Не мога да избирам живот или смърт за теб“, тя отвърна: „Попитах Господ дали волята Му е да умра първа. А Той ми отвърна, че ти ще ме надживееш и ще склопиш очите ми“. Когато разбрахме, че е едра шарка, ѝ казах: „Мила моя, не бива да се плашиш, ако ти кажем каква е болестта ти“. А тя отвърна: „Няма да се уплаша от Неговата воля“.

(3) Болестта ѝ се влоши, но това само затвърди нейната вяра. Във вторник, 16 ноември, тя ми каза: „Прекланях се пред трона и душата ми беше в Бог!“. Аз казах: „Господ даде ли ти някакво обещание?“. „Не, отвърна тя, ето какво изпитвах:

*Утихнала във светлина благоговей
и сред небесната любов немея.“*

(4) В четвъртък, когато я попитах: „Имаш ли да ми кажеш нещо?“, тя отвърна: „Нищо друго, освен това, което вече знаеш: Бог е любов“. Попитах я: „Получи ли някое обещание?“. Тя отвърна: „Не ми трябва никое. Мога да живея и без тях. Ще умра обезобразена, но ще се срещна с теб в слава. А междувременно ще продължа да имам общение с духа ти“.

(5) Господин М. я попита кой според нея е най-добрият път, в който да ходим, и кои са основните пречки пред него. А тя отвърна: „Най-голямата пречка идва от характера. Моят е сдържан, тих, страдам много, а казвам малко. Някои може би смятат някого за по-добър, други предпочитат друг, но въпросът е да живеем според Божията воля. През изминалите месеци, когато се предавах изцяло на това, усещах силно как Неговият Дух ме води, а насладата, която получих от Святия, ме научи на всичко и вече нямах нужда да уча друго от който и да е човек, освен това, на което ме учеше помазанието“.

(6) В петък сутринта тя каза: „Вярвам, че ще умра“. После се надигна от леглото и каза: „Господи, благославям Те. Ти си винаги с мен и всичко, което имаш, е мое. Любовта Ти е по-силна от слабостта ми, по-велика от безпомощността ми, по-голяма от недостойнството ми. Господи, ти казваш на покварената: „Ти си Моя сестра!“. Слава на Теб, Исусе, Ти си мой брат. Нека разбере заедно с всички светии какво е широчината и дължината, височината и дълбочината на Твоята любов! Благослови тези (които присъстваха), нека във всеки един миг се учат на всичко, което искаш да бъдат“.

(7) Няколко часа по-късно изглежда агонията на смъртта я застигна, но лицето ѝ сияеше с триумфална усмивка и тя плесна радостно с ръце. Г-жа К. каза: „Мила моя, ти си истински победител чрез кръвта на Агнеца“. А тя отвърна: „Да! О, Исусе! Смърт, къде е твоето жило?“. После продължи да лежи сякаш унесена в дрямка. По-късно се опита да каже нещо, но не можа. Все пак засвидетелства своята любов, като стисна ръцете на всички в стаята.

(8) После дойде господин. У. Тя рече: „Господине, не вярвах, че ще доживея да Ви видя. Но се радвам, че Господ ми даде този шанс, както и сила да говоря с Вас. Обичам Ви. Вие винаги сте проповядвали най-строгото учение и аз с радост го следвах. Продължавайте така, независимо дали има доволни или недоволни“. Тогава той я попита: „Вярваш ли сега, че си спасена от греха?“. А тя отвърна: „Да. От много месеци вече не изпитвам съмнения. А ги изпитвах, защото не пребъдвах във вярата. Чувствам, че запазах вярата, а свършената любов отхвърля всички страхове. А що се отнася до Вас, Господ ми обеща, че по-нататъшните ви дела ще надминат предишните, макар че няма да доживея да ги видя. През тези шест месеца бях истински ентузиаст, както казват, но никога не се бях доближавала толкова до Христовото сърце. Вие, господине, искате да утешите сърцата на стотици, като следвате тази простота, която душата Ви обича“.

(9) На един човек, който беше получил Божията любов чрез нейната молитва, тя каза: „Чувствам, че не съм следвала някоя лукава басня, защото никога не съм била по-щастлива.

Продължавай така и не спирай, преди да достигнеш целта“. А на г-ца М. каза: „Обичай Христос; Той те обича. Уверена съм, че ще те видя отдясно на Бога, но както една звезда се различава от друга по блясъка си, така ще бъде и във възкресението. Заклевам те, посрещни ме окъпана във вътрешна слава в Божието присъствие. Не се води по света. Лишена си от много привилегии. Знам, че ще бъда намерена безупречна. Усърдно търси Неговия мир, бъди без недостатък“.

(10) В събота сутринта тя се молеше така: „Знам, Господи, че животът ми продължава само по Твоята воля. И макар вече никога да не хапна или пия (тя не беше слагала нищо в уста почти 28 часа), да бъде Твоята воля. Готова съм да продължа така и цяла година – не само с хляб живее човек. Хвала Те, задето няма и сянка от недоволство по нашите улици. В този смисъл ние не знаем какво е болест. И наистина, Господи, нито животът, нито смъртта, нито настоящето, нито бъдещето, нито някое друго същество ще ни отдели от Твоята любов и за миг. Благослови тези хора, за да бъдат душите им без недостатък. Вярвам, че ще е така. Моля се с вяра“.

В неделя и понеделник беше замаяна, но понякога беше в съзнание. Тогава стана ясно, че сърцето ѝ още беше насочено към рая. Един човек ѝ каза: „Исус е нашата цел“. А тя отвърна: „Имам само една цел. Изцяло съм духовна“. Г-ца М. ѝ каза: „Ти живееш в Бога“, а тя отвърна: „Напълно“. Някой я попита: „Обичаш ли ме?“. Тя рече: „Обичам Христос. Обичам моя Христос“. А на друг каза: „Няма още дълго да съм тук. Исус е скъп. Толкова скъп“. А на г-ца М. рече: „Господ е толкова добър. Той държи душата ми над всичко“. Петнайсет часа преди да умре, тя получи силни гърчове. Страданиято ѝ беше голямо. Някой каза: „Страданията те усъвършенстват“. А тя отвърна: „Все повече и повече“. След като полежа тихо известно време, тя каза: „Господи, Ти си силен!“. След дълга пауза произнесе последните си думи: „Моят Исус е всичко за мен. Слава на Него за вечни времена“. След това тя лежа неподвижно около половин час, а после издъхна без въздишка или стон.“

25 „По-нататъшни размисли върху християнското съвършенство“

На следващата година броят на тези, които вярваха, че са спасени от греха, продължи да расте. За тяхното благо реших, че е нужно да публикувам „По-нататъшни размисли върху християнското съвършенство“.

„ВЪПРОС 1: В какъв смисъл „Христос изпълнява целта на закона за правда, за да се оправдае всеки, който вярва“ (Рим. 10:4)?

ОТГОВОР: За да го разберете, трябва да знаете за кой закон става дума. По мое мнение това е: (1) Моисеевият закон; цялата Моисеева диспенсация, за която св. Павел винаги говори като за едно нещо, макар то да се състои от три части – политическа, морална и церемониална; (2) Адамовият закон – този, даден на Адам в неговата невинност, правилно наречен „закон на делата“. По същество този закон е еднакъв с ангелския закон, тъй като е общ и за ангели, и за човеци. Според него човекът трябва да използва за Божия прослава всички умения, с които е създаден. Той беше създаден без недостатъци както в умението си да разбира, така и в своите чувства. Тялото не замъгляваше разума му, не му пречеше да разбира всичко ясно, да преценява и да отсъжда право, ако трябва. Казвам „ако трябва“, защото вероятно не е било нужно. Може би не е имал нужда от това, докато тленното му тяло не е надделяло над разума и не е увредило вродените му умения. Може би дотогава умът е виждал всяка истина така, както окоето вижда светлината.

Следователно тази закон, пропорционален на първоначалните му умения, изисква от него винаги да мисли, винаги да говори и винаги да се държи правилно, във всяко едно отношение. Той можеше да го стори, така че Бог не изискваше от него нещо, което не можеше да извърши.

Но Адам падна и нетленното му тяло се превърна в тленно. От тогава насам то замъглява душата и пречи на делата ѝ. Така днес никой човек вече не може да разбира ясно или преценява истински. А когато или преценката, или разбирането са по-

грешни, е невъзможно да се разсъждава правилно. Следователно за хората допускането на грешки е толкова естествено, колко и дишането. И както не може да се живее без едното, така не може да се живее и без другото. Ето защо никоой човек не отговаря на изискванията според Адамовия закон.

Но това не се очаква от нито един човек. Бог не го изисква, защото Исус е краят както на Адамовия, така и на Моисеевия закон. Чрез смъртта Си Той слага край и на двата закона – що се отнася до човека, слага край както на единия, така и на другия, а изискването да се спазва единият или другият е премахнато. Вече нито един човек не е задължен да спазва Адамовия закон повече от Моисеевия. (С други думи, това вече не е условие нито за настоящото, нито за бъдещото спасение.)

Вместо това Христос установи друг закон, а именно закона на вярата. Не всеки, който върши дела, но всеки, който вярва, сега получава праведност в пълния смисъл на думата, т.е. той е оправдан, осветен и прославен.

ВЪПРОС 2: Това значи ли, че сме мъртви за закона?

ОТГОВОР: Ние сме „мъртви за закона чрез тялото Христово“, което е дадено за нас (Рим. 7:4) – не само за Адамовия, но и за Моисеевия закон. Чрез Неговата смърт ние сме напълно освободени; законът свършва с Него.

ВЪПРОС 3: Тогава какво значи, че „не сме без закон пред Бога, а сме под закона на Христос“ (1 Кор. 9:21)?

ОТГОВОР: Ние сме без този закон, но това не значи, че нямаме никакъв закон, защото на негово място Бог е установил друг закон – закона на вярата. Ние всички сме под този закон пред Бог Отец и пред Христос. Както нашият Създател, така и нашият Изкупител искат да го спазваме.

ВЪПРОС 4: Любовта изпълнява ли този закон?

ОТГОВОР: Безспорно е така. Целият закон, под който сме ние, се изпълнява от любовта (Рим. 13:9-10). Всичко, което Бог иска от човека, е вяра, приложена на дело или изпълнена с любов. Той постави любовта (не искреността) на мястото на ангелското съвършенство.

ВЪПРОС 5: Какво значи, че „любовта е целта на тази заръка“ (1 Тим. 1:5)?

ОТГОВОР: Това е целта на всяка Божия заръка. Това е крайната цел на християнството. Основата е вяра, прецистваща сърцето; любовта, която запазва съвестта чиста.

ВЪПРОС 6: Що за любов е това?

ОТГОВОР: Да възлюбим Господа, нашия Бог, с цялото си сърце, ум, душа и сила и да възлюбим ближния си, всеки човек, като себе си, като собствените си души.

ВЪПРОС 7: Какви са плодовете или качествата на тази любов?

ОТГОВОР: Св. Павел подробно обяснява, че любовта е дълготърпелива. Тя изтърпява всички слабости на Божите деца, безбожността на децата на света, и то не за кратко, но докогато е богоугодно. Тя вижда във всичко Божията ръка и с готовност се подчинява. Същевременно тя е блага. В крайна сметка тя е милостива, кротка, нежна, мила. „Любовта не завижда“. Тя изключва всяка завист от сърцето. „Любовта не действа прибързано“ – грубо и своеволно, нито пък съди необмислено и строго. Тя „не безобразничи“, не е груба и не се държи непристойно; „не дири своето“ спокойствие, удоволствие, чест или облага; „не се сърди“, изхвърля целия гняв от сърцето; „не мисли зло“, изхвърля всичката завист, подозрение и готовност да вярва на злото; „не се радва на неправдата“, плаче заради греха или глупостта на най-големите си врагове. Тя „се радва на истината“, на светостта и щастията на всеки човек. „Любовта покрива всичко“, не злослови за никого; „на всичко хваща вяра“, което е в полза на нечий характер. „На всичко се надява“ и е благосклонна дори към безспорните грешки. „Всичко търпи“, което Бог е позволил да я сполети или пък човекът и дяволите причиняват. Това е Христовият закон, „свършеният закон на свободата“.

Това разграничение между „закона на вярата“ (или любовта) и „закона на делата“ не е нито неуловимо, нито пък ненужно. То е ясно, лесно и понятно за всеки. Освен това е напълно необходимо, за да възпре хилядите съмнения и страхове дори и в тези, които „живеят в любов“.

ВЪПРОС 8: Но „всички грешим в много неща“, дори и най-добрите от нас нарушават този закон.

ОТГОВОР: В известен смисъл не грешим, ако и чувствата, и мислите, и словата, и делата ни произлизат от любовта. Но в друго отношение грешим, и малко или много ще продължим да грешим, докато продължаваме да живеем в това тяло. Защото нито любовта, нито „помазанието на Святия“ ни прави безгрешни. Следователно, макар това да е неизбежен недостатък на разума, не можем да не грешим в много неща. Тези грешки често ще причиняват нещо лошо чрез емоциите, словата и делата ни. Ако преценим грешно нечий характер, можем да обичаме този човек по-малко, отколкото заслужава. И поради същата грешка неизбежно говорим или се отнасяме към този човек по начин, противоположен на този закон, в един или друг аспект.

ВЪПРОС 9: Нямаме ли нужда от Христос дори и в този случай?

ОТГОВОР: Дори и най-святите хора се нуждаят от Христос като Пророк, „като Светлината на света“. Защото Той не им дава светлина постоянно, а малко по малко. В момента, в който я оттегли, всичко се покрива с мрак. Те все още се нуждаят от Христос като техен Цар, защото Бог не им дава запас от святост. И освен ако не я получават всеки един момент, ще остане само безбожност. Те все още се нуждаят от Христос като техен Свещеник, за да изкупи и най-святото в тях. Дори и съвършената святост е приемлива за Бог само чрез Исус Христос.

ВЪПРОС 10: Не може ли и най-добрите мъже да приемат изповедта на умирация мъченик: „Аз самият не съм нищо друго, освен грях, мрак и ад, но Ти си моята светлина, моята святост, моят рай“?

ОТГОВОР: Не съвсем. Но най-добрите могат да кажат: „Ти си моята светлина, моята святост, моят рай. Чрез Теб аз съм изпълнен със светлина, святост и щастие. Но ако остана сам, няма да остане нищо друго, освен грях, мрак и ад“.

Да продължим нататък. И най-добрите хора се нуждаят от Христос като техен Свещеник, техен Изкупител, техен Застъпник пред Отца – не само защото всяко тяхно благословение зависи от Неговата смърт и ходатайство, но и за-

щото са несъвършени пред закона на любовта. Защото всеки жив човек е такъв. Вие, които изпитвате любов, сравнете се с горното описание. Преценете себе си и вижте дали в много неща няма да откриете недостатъци.

ВЪПРОС 11: Но дори и това да съвпадаше с християнското съвършенство, това съвършенство не е свобода от всеки грях, тъй като грехът е престъпване на закона, а съвършените престъпват закона, на който се подчиняват. Освен това те се нуждаят от Христовото изкупление, а Той не изкупва нищо друго, освен грях. Тогава терминът „безгрешно съвършенство“ подходящ ли е?

ОТГОВОР: Не си струва да се спори за това. Но забележете в какъв смисъл въпросните хора се нуждаят от Христовото изкупление. Те нямат нужда отново да бъдат примирявани с Бог, защото вече са примирени. Те нямат нужда да възстановяват Божието благоволение, а да го продължават. Христос не търси отново опрощение за тях, а „винаги живее, за да ходатайства за тях“, и „с един принос Той е усъвършенствал завинаги онези, които се освещават“ (Евр. 10:14).

Тъй като не са го обмислили внимателно, някои отричат да имат нужда от Христовото изкупление. Всъщност те са много малко. Не помня да съм срещал повече от петима в Англия. От двете – изкуплението и съвършенството, по-скоро бих се отказал от съвършенството, но не бива да се отказваме нито от едното, нито от другото. Съвършенството, в което вярвам: „Винаги се радвайте. Непрестанно се молете. За всичко благодарете“, е в съответствие с това. Ако някой вярва в съвършенство, което не е такова, той трябва да го обмисли отново.

ВЪПРОС 12: Тогава християнското съвършенство предполага ли нещо повече от искреност?

ОТГОВОР: Не и ако под тази дума имате предвид любов, изпълваща сърцето, отхвърляща гордостта, гнева, желанията, упорството; постоянна радост, непрестанна молитва, благодарност за всичко. Но се съмнявам, че мнозина използват думата „искреност“ в този смисъл. Следователно старата дума е най-добра.

Някой човек може да е искрен и пак да носи предишното лошо отношение, гордост, гняв, похот, упоритост. Той няма да стане съвършен, докато сърцето му не бъде очистено от това или всяка друга поквара.

Нека поясня. Познавам мнозина, които обичат Бог с цялото си сърце. Той е единственият им копнеж, едничка радост и те винаги се чувстват щастливи в Него. Те обичат ближния като себе си. Те чувстват искрено, пламенно и постоянно желание всички хора да бъдат щастливи като тях, независимо дали са добри, или лоши, приятели или врагове. Винаги се радват, непрестанно се молят и за всичко благодарят. Душите им постоянно се стремят към Бог в свята радост, молитва и хваление. Това е факт и истинско библейско преживяване.

Но дори и тези души живеят в немощно тяло, което до толкова ги потиска, че те не могат винаги да се държат така, както биха искали, като мислят, говорят и действат правилно. Поради липса на по-добри телесни органи, понякога те ще мислят, говорят или действат погрешно не защото любовта е несъвършена, а поради недостатък в знанията им. И докато това е така, независимо от недостатъка и последствията му те изпълняват закона на любовта.

Но дори и в този случай те не могат да се подчинят напълно на съвършения закон, затова и най-съвършените имат нужда от изкупителната кръв и може да кажат както за себе си, така и за своите братя: „Прости ни прегрешенията“.

ВЪПРОС 13: Но ако Христос е сложил край на този закон, каква е нуждата от изкупление на прегрешенията им?

ОТГОВОР: Обърнете внимание в какъв смисъл е сложил край на закона и затруднението ще изчезне. Ако не беше заслугата на Неговата смърт и постоянното Му ходатайство за нас, този закон все още щеше да ни осъжда. Затова заради всяко прегрешение още имаме нужда от тях.

ВЪПРОС 14: Но може ли човек, който е бил спасен от греха, да бъде изкушен?

ОТГОВОР: Да, защото и Христос беше изкушен.

ВЪПРОС 15: Но това, което наричаш изкушение, аз наричам поквара на сърцето. Как може да се разграничи едното от другото?

ОТГОВОР: В някои случаи е невъзможно да се различат без намесата на Духа. Но иначе човек може да ги различи по следното:

Ако някой ме похвали, това е изкушение за гордостта ми. Но моята душа незабавно се смирява пред Бог и аз не изпитвам гордост, защото знам, че гордостта не е смирение.

Ако някой ме удари, това е изкушение за гнева ми. Но сърцето ми се преизпълва с любов и не изпитвам гняв. В това съм сигурен, защото любовта и гневът не са едно и също нещо.

Ако една жена ме съблазнява, това е изкушение на похотта. Но в мига, в който се отдръпна, не изпитвам никакво желание или похот. Сигурен съм в това, също както съм сигурен, че ръката ми е студена или топла.

Така е, когато съм изкушен от нещо налично. Същото е и когато него го няма, но дяволът припомня похвалата, обидата или жената. Още в този миг душата пропъжда изкушението и остава изпълнена с чиста любов.

Разликата е още по-ясна, когато сравня настоящото си състояние с миналото, когато също чувствах изкушението и покварата.

ВЪПРОС 16: Но как узнаваш, че си осветен, спасен от вродената поквара?

ОТГОВОР: Разбирам го по същия начин, по който разбирам, че съм оправдан. „По това разбираме, че сме от Бога“, в който и да е смисъл, „по Духа, Който ни е дал“.

Познаваме го по свидетелството и плодовете на Духа. Първо е свидетелството. Когато бяхме оправдани, Духът свидетелства на нашия дух, че греховете ни са простени. Когато бяхме осветени, Той свидетелства, че греховете ни са премахнати. Всъщност свидетелството за осветение не винаги е ясно (както не е и това за оправданието), нито пък после изглежда същото, но подобно на това за оправданието, понякога е по-силно, а понякога е по-слабо. А понякога го няма. Но като цяло по-късното свидетелство на Духа е както ясно, така и постоянно, подобно на първото.

ВЪПРОС 17: Но каква е нуждата от него, след като освещението е истинска промяна, а не относителна, като оправданието?

ОТГОВОР: А новородението относителна промяна ли е? Не е ли то истинска промяна? Следователно, ако нямаме нужда от свидетелство за освещението ни, защото то е истинска промяна, по същата причина няма да имаме нужда от такова за това, че сме родени от Бога или че сме Негови деца.

ВЪПРОС 18: А освещението не блести ли със своя собствена светлина?

ОТГОВОР: А новородението не блести ли? Понякога блести, така както и освещението, а понякога не. Когато ни изкушава, Сатана прикрива Божиите дела и внася съмнения и оправдания, особено при тези, които имат много малко или много голямо разбиране. В този случай нуждата от свидетелство е пълна. Без него делото на освещението не само че няма да бъде разпознато, но няма и да продължи. Ако не беше така, душата не би могла да пребъдва в Божията любов; още по-малко пък би могла винаги да се радва и за всичко да благодари. Следователно при такива обстоятелства ясното свидетелство, че сме осветени, е истински необходимо.

„Аз обаче нямам свидетелство, че съм спасен от греха. И все пак не се съмнявам в това.“ Чудесно, щом не изпитваш съмнения, това е достатъчно. Но когато ги изпитаеш, тогава ще се нуждаеш от това свидетелство.

ВЪПРОС 19: Но къде Писанието споменава подобно нещо или дава повод да го очакваме?

ОТГОВОР: Ето къде: „Ние получихме не духа на света, а Духа, Който е от Бога, за да познаем това, което Бог ни е подарил“ (1 Кор. 2:12).

Освещението е едно от нещата, „които Бог ни е подарил“. И няма никаква друга причина да го очакваме, освен тази, която апостолът ни дава: „Получихме Духа“ само с една цел – „за да познаем това, което Бог ни е подарил“.

Не се ли казва същото в известния стих: „Самият Дух свидетелства на нашия дух, че ние сме чеда Божи“ (Рим. 8:16)? Само на невръстните Божи деца ли свидетелства Духът? Не. И на тези, които са Божи деца в най-пълния сми-

съл. А не свидетелства ли, че те са такива в най-висша степен? Каква причина имаме да се съмняваме?

Ами ако някой човек твърди (както много го правят), че това свидетелство е само за най-добрите християни? Няма ли да отговорите: „Апостолът не поставя ограничения. Следователно, то несъмнено е за всички Божи деца“? А същият отговор няма ли да значи, че това важи и за по-несъвършените?

Помислете и върху 1 Йоан. 5:19. „Ние знаем, че сме от Бога“. Как? „Защото ни е дал от Духа Си“. Не. По това ще познаем, че Той обитава в нас. А какво основание ни дават Писанията или разумът да смятаме, че плодът на Духа е желан повече, отколкото свидетелството? По това също ще познаем, че сме от Бога и в какъв смисъл сме такива – независимо дали сме бебета, млади мъже или бащи – познаваме го по същия начин.

Не твърдя, че всички младежи или дори бащи получават това свидетелство постоянно. Свидетелството, че са роде ни от Бога, може да изчезва понякога, но докато израстват в Христос, тези паузи ще стават все по-малко и все по-къси, докато други получават свидетелството за тяхното оправдание и освещение без никакво прекъсване. Предполагам, че тези хора щяха да са повече, ако ходеха смирено и близо до Бога.

ВЪПРОС 20: Не може ли някои от тях да получат свидетелство от Духа, че няма да загубят Божието присъствие?

ОТГОВОР: Може. Убеждението, че нито животът, нито смъртта ще ги раздели от Него, далеч не е вредно и може в някои обстоятелства да е крайно полезно. Следователно по никакъв начин не бива да насърбяваме тези хора, а трябва искрено да ги насърчаваме да „удържат твърдо първоначалната си увереност“.

ВЪПРОС 21: А получавали ли са някои свидетелство от Духа, че никога вече няма да съгрешат?

ОТГОВОР: Не знаем какво Бог е разкрил на някои хора, но в Писанията не открихме някое състояние, от което човек да не може да се обърне отново към греха. Ако има някакво състояние, в което това е невъзможно, то това е състоя-

нието на тези, които са осветени, които са бащи в Христос, които „винаги се радват, непрестанно се молят и за всичко благодарят“, но и за тях не е невъзможно да се обърнат към греха. Дори и тези, които са осветени, може да паднат и да загинат (Евр. 10:29). Дори и бащите в Христос имат нужда да чуят това предупреждение: „Не любете света“ (1 Йоан. 2:15). Тези, които се радват и винаги благодарят за всичко, въпреки това може да „угасят Духа“ (1 Сол. 5:16 и др.). Наистина дори и тези, които са „запечатани за деня на изкуплението“, може пак да „наскърбят Святия Божи Дух“ (Еф. 4:30).

Въпреки че Бог може да изпрати подобно свидетелство на отделни хора, то не трябва да се очаква от християните като цяло, тъй като няма стих, върху който да се основе подобно очакване.

ВЪПРОС 22: Чрез кой „плод на Духа“ ще разберем, че „сме от Бога“, дори и в най-пълния смисъл?

ОТГОВОР: Чрез любов, радост, мир, като винаги пребъдваме; чрез неизменно дълготърпение, смирение; чрез благодост, като триумфираме над всяко предизвикателство; чрез милост, мекота, приветливост, нежност на духа; чрез вярност, простота, набожна искреност; чрез кротост, спокойствие, равновесие на духа; чрез себеобуздание, не само в храната и съня, но и във всички естествени и духовни неща.

ВЪПРОС 23: Но защо това е толкова важно? Не го ли получаваме всички, когато биваме оправдани?

ОТГОВОР: Какво? Пълно предаване на Божията воля без примес на своеволие? Нежност без нотка на гняв, дори и когато сме провокирани? Любов към Бога без ни най-малка любов към творението, а само в Бога и за Бога, изключваща всякаква гордост? Любов към хората без никаква завист, ревност и прибързано съдене? Кротост, която държи цялата душа в мир? И себевъздържание във всичко? Отречете, че някой го е постигнал, ако искате, но не казвайте, че всички оправдани са го постигнали.

ВЪПРОС 24: Но някои, които наскоро са били оправдани, постигат това състояние. Какво ще кажеш за тях?

ОТГОВОР: Ако е така, ще кажа, че са осветени, спасени

са от греха в този момент и не е нужно да губят това, което Бог е дарил, или да бъдат победени от греха.

Но със сигурност това е изключение. Иначе те са като останалите оправдани: в някаква степен чувстват в себе си гордост, гняв, своеволие, сърце, склонно да се отметне. И докато тези неща не бъдат постепенно умъртвени, те не са напълно обновени в любов.

ВЪПРОС 25: Но не се ли случва това с всички оправдани? Не умират ли те постепенно за греха и не израстват ли в благодатта, докато в смъртния им час, а може би малко преди това, Бог не ги усъвършенства в любов?

ОТГОВОР: Вярвам, че това се случва на повечето, но не на всички. Обикновено Бог дава достатъчно време на хората, за да получат светлината, да израснат в благодатта, да вършат и да се подчиняват на волята Му, преди да бъдат оправдани или осветени. Но Той не винаги се придържа към това. Понякога може да извърши делото Си бързо, като го завърши за няколко седмици, вместо за много години – може би за седмица, ден, час. Той оправдава или освещава както тези, които не са направили или изстрадали нищо, така и тези, които не са имали време за постепенно израстване в светлина или благодат. А защо да не постъпва със Своите както реши? Нима окото ти е завистливо, защото Той е добър?

Следователно не е нужно постоянно да се потвърждава и доказва с четиредесет текста от Писанията, че повечето мъже се усъвършенстват в любов накрая, че Божието дело в душата се върши постепенно или че, най-общо казано, отнема много време, дори години, преди грехът да бъде унищожен. Това го знаем. Но също така знаем, че Бог може, ако човек желае, да ускори делото Си, колкото Му е угодно, и да извърши работа, отнемаща години, за един миг. Правил го е в много случаи, но въпреки това Неговото дело се върши постепенно както преди, така и след този миг. Затова някои може да кажат, че делото Му се върши постепенно, а други – мигновено, без двете страни да си противоречат.

ВЪПРОС 26: Под „запечатан в Духа“ св. Павел има ли предвид нещо повече от това, да бъдат „обновени в любов“?

ОТГОВОР: Може би на едно място (2 Кор. 1:22) няма нищо повече предвид, но на друго (Еф. 1:13) изглежда включва както плода, така и свидетелството, и то в по-висша степен от това, което преживяваме, когато за първи път биваме „обновени в любовта“. Бог „ни запечатва с Духа на обещанието“, като ни дава „пълна увереност в надеждата“ – такава увереност в получаването на всичко, обещано от Бог, която изключва всяко съмнение – *запечатва ни със Святия Дух чрез обща святост*, като отпечатва целия Божи образ върху сърцата ни.

ВЪПРОС 27: Но как може тези, които са запечатани, да „наскърбят Святия Божи Дух“?

ОТГОВОР: Св. Павел го казва много точно: (1) чрез разговори, които нито са полезни, нито поучават, нито предлагат благодат на слушателите; (2) като пак се връщат към горчивината или лошото отношение; (3) с ядно, продължаващо недоволство или липса на добросърдечно отношение; (4) чрез гневно отношение, независимо колко бързо отминава; липса на мигновена прошка; (5) чрез викове или използване на груби и обидни думи; (6) чрез злословене, клюкарстване, интригантство, ненужно обсъждане на недостатъците зад гърба на някой човек, макар и казано по деликатен начин.

ВЪПРОС 28: Какво мислиш за тези в Лондон, които напоследък бяха „обновени в любов“?

ОТГОВОР: Има нещо особено в това, което повечето от тях са изпитали. Човек би очаквал вярващият да бъде първо изпълнен с любов, а после пречистен от греха, докато те бяха първо пречистени от греха, а после изпълнени с любов. Вероятно така е угодно на Бога, за да направи Своего дело по-ясно и безспорно и за да го отличи по-ясно от преливащата любов, която често се изпитва дори и в състоянието на оправдание.

Това изглежда да е в пълно съответствие с великата заповед: „От всичките ви нечистотии ще ви очистя; и ще ви дам ново сърце и нов дух ще вложа вътре във вас“ (Йез. 36:25, 26).

Но не мисля, че всички са еднакви. Има голяма разлика между едни и други. Мисля, че повечето от тези, с които съм говорил, имат дълбока вяра, любов, радост и мир. Вяр-

вам, че някои от тях са обновени в любов и имат и пряко свидетелство за това, а по-горе описаните плодове се проявяват в думите и действията им. Нека другите го наричат както искат, но това аз наричам съвършенство.

Ала има такива, които изпитват силна любов, мир и радост, но нямат прякото свидетелство, и други, които мислят, че са го получили, но въпреки всичко очевидно им липсват някои от плодовете на Духа. Не мога да кажа колко такива хора има. Може би е всеки десети, а може да са повече или по-малко. Но на някои определено им липсва дълготърпение, християнско покорство. Те не виждат Божията ръка в някое събитие и не го приемат радостно. Не благодарят за всичко и не винаги се радват. Не са щастливи, или поне не винаги са щастливи, защото понякога се оплакват. Казват, че това или онова е трудно.

На някои им липсва благодат. Те се противят на злото, вместо да обърнат и другата буза. Не приемат укори с кротост, нито дори мъмрене. Не, те не могат да понесат опровергаване без поне малко негодуване. Ако бъдат смъмрени или опровергани, макар и кротко, те не го приемат добре. Започват да се държат по-хладно и резервирано от преди. Ако бъдат смъмрени или опровергани грубо, те отговарят с грубост, повишавайки глас или с гневен тон, рязко и невъзпитано. Те самите са резки и груби, когато мъмрят другите, и се държат сурово с подчинените си.

На някои им липсва доброта. Техният дух и думи, техният израз и поведение невинаги са добри, благи, приветливи, любезни, деликатни и нежни. Така се отнасят към всички – низши и висши, богати и бедни, без уважение към личността, към противниците и членовете на тяхното семейство. Те не жадуват, не търсят начини и не се опитват по какъвто и да е начин да направят хората около себе си щастливи. Може да ги видят притеснени и това да не ги тревожи. Може и те да са причината за притеснението, но после ще кажат: „Заслужили са си го. Вината си е тяхна“.

На някои им липсва вяроност, уважение към истината, простотата и набожната искреност. Любовта им не е съвсем

непресторена, понякога е примесена с коварство. За да избегнат грубост, те клонят към другата крайност. Държат се изключително любезно и понякога дори се подмазват или казват нещо, което не мислят.

На някои им липсва кротост, спокойствие на духа, самообладание, уравновесен характер. Емоциите им се колебаят нагоре-надолу – понякога са нещастни, друг път са щастливи. Умът им не е правилно балансиран. Чувствата им или не са в подходящото съотношение и имат твърде много от едното и твърде малко от другото, или не са правилно смесени и уравновесени, за да са в противовес едно на друго. Затова и често има разногласия. Душата им е разстроена и не може да постигне истинска хармония.

На някои им липсва въздържаност. Те не използват постоянно вида и количеството храна, които знаят, или може би знаят, че най-много ще допринесат за здравето и жизнеността на тялото им; или не са умерени в спането; не се придържат стриктно към това, което е най-добро за тялото и ума, иначе винаги биха си лягали и ставали рано, в определен час; или пък вечерят късно, което не е добре нито за тялото, нито за душата; или пък нито постят, нито се въздържат; или предпочитат (има много видове невъздържане) този тип проповеди, четива и разговори, които им предлагат мимолетна радост и комфорт, вместо тези, които носят набожна скръб или наставления за праведност. Такава радост не е осветена. Тя не полага грижи, нито приключва с разпъването на кръст на сърцето. Такава вяра не е съсредоточена върху Бог, а върху себе си.

Дотук всичко е ясно. Вярвам, че имате вяра и любов, и радост, и мир. Все пак вие, които особено се интересувате, трябва да знаете, че ви липсва по нещо от гореизброените. Липсва ви или дълготърпение, или благодат, или доброта, или вяроност, кротост, въздържаност. Затова нека да не се караме за думите. За същественото всички сме съгласни.

Липсва ви това, което аз наричам съвършенство; ако искат, и други може да го наричат така. Дръжте здраво обаче това, което имате, и усърдно се молете за това, което ви липсва.

ВЪПРОС 29: Може ли съвършените да израстват в благодат?

ОТГОВОР: Несъмнено могат, и то не само докато обитават тялото си, но и във вечността.

ВЪПРОС 30: А може ли съвършените да загубят благодатта?

ОТГОВОР: Сигурен съм, че могат. Фактите безспорно го доказват. Преди смятахме, че човек, спасен от греха, не може да падне, а сега знаем, че това не е истина. Заобиколени сме от примери за тези, които напоследък са преживели това, което за мен е съвършенството. Те са получили както плодовете на Духа, така и свидетелството, но сега са загубили и двете. Нито пък някой ще се задържи само по силата на нещо, което се подразбира по същността на състоянието. Няма нито толкова голяма, нито толкова силна святост, от която да не може да се падне. Единствените, които ще се предпазят от това, са тези, които изцяло уповават на Божието обещание за избавление.

ВЪПРОС 31: Може ли тези, които загубят това състояние, да си го върнат?

ОТГОВОР: Защо не? И за това има много примери. Често се случва хората да го загубят неведнъж, преди отново да си го върнат за постоянно. Затова, за да предпазя избавените от греха от препъване, ще дам следните съвети. Но първо ще говоря ясно относно самото нещо.

Смятам, че това е Божие дело, може би най-великото дело на земята. Но подобно на всичко останало, това също е примесено с човешката слабост. Ала тези слабости са доста по-малко, отколкото се очаква, и би трябвало с радост да се приемат от всички, които обичат и следват правдата. Има някои слаби човеци, но това не е укор за самото дело, нито пък е основание да се обвиняват множество трезвомислещи хора, които са модел за строга святост. И все пак (обратно на това, което би трябвало да бъде) съпротивата е голяма, а помощта малко. По този начин мнозина са възпрепятствани да търсят вярата и светостта от неискрения плам на другите и някои, които в началото тръгват добре, се отклоняват от пътя.

ВЪПРОС 32: Кой е първият съвет, който бихте им дали?

Съветите, които следват, бяха публикувани в отделен трактат през 1762 г. със заглавие „Предупреждения и наставления за най-великите изповедници в методисткото общество“ и следното мото: „Лъжливите свидетелства оставете, завинаги за истината се хванете“. Очевидно целта е да се предпазят хората от зловредните екстравагантности на Джордж Бел и приятелите му, за които господин Уесли пише в дневника си през този период. (Редакторска бележка в изданието на съчиненията на Джон Уесли от Томас Джаксън)

ОТГОВОР: Молете се постоянно и се пазете от гордостта. Ако Бог я е прогонил, повече не я допускате. Тя е толкова опасна, колкото която и да е страст. Може несъзнателно да се поддадете на нея, особено ако смятате, че няма такава опасност. Може да отдавате всичко на Бог, но пак да изпитвате гордост. Защото гордостта означава да си припишем всичко, което правим, и да смятаме, че имаме това, което нямаме. Например господин Л. отдаваше вътрешната си светлина на Бога и в това отношение беше смирен, но смяташе, че е израснал духовно повече от всеки друг, и гордостта му беше осезаема. Отдавайте всичкото си знание на Бога и в това отношение ще сте смирени. Но ако смятате, че имате повече, отколкото в действителност, или ако мислите, че Бог ни е научил на толкова много, че никой човек не може да ви научи на повече, гордостта чука на вратата ви. Трябва да се учите не само от господин Морган, един от друг, от господин Максфийлд или от мен, но и от най-слабите проповедници в Лондон – от всички човеци. Защото Бог праща този, когото реши.

Затова не казвайте на тези, които ви съветват или порицават: „Вие сте слепи. Не можете да ме учите“. Не казвайте: „Вашата мъдрост се основава на плътски разсъждения“, а спокойно претегляйте нещата пред Бога.

Винаги помнете, че голямата благодат невинаги означава силна светлина. Двете невинаги вървят ръка за ръка. Както може да има много светлина там, където има малко

любов, така може да има и много любов там, където има малко светлина. В сърцето има повече огън, отколкото в окото, но то не може да види. А Бог мъдро е събрал членовете на тялото заедно, за да не може единият да каже на другия: „Нямам нужда от теб“.

Представата, че никой друг, освен спасените от греха, не може да ви учи, е голяма и опасна грешка. Не ѝ се поддавайте нито за миг. Тя безвъзвратно ще ви поведе към хиляди други грешки. Не, в благодатта няма превъзходство, както казваха мнозина безумни. Подчинявайте се и уважавайте тези, които са „ваши настояници в Господа“, и не мислете, че знаете повече от тях. Трябва да знаете собственото си място, но и тяхното, като не забравяте, че много любов винаги значи силна светлина.

Неспазването на това правило е накарало някои да допуснат множество грешки и дори да изпитват известна гордост. Пазете се от нея! Стремете се към „смирения ум, който имаше Христос Исус“. Освен това „облечете се със смирение“. Нека то не само ви изпълва, а и изцяло да ви покрива. Нека скромността и липсата на самоувереност да се проявяват във всичките ви дела и думи. Нека всичко, което говорите, да показва, че гледате на себе си като на нещо малко, недостойно, лошо и низко.

Ето един пример: бъдете винаги готови да си признаете всяка грешка. Ако по някое време сте мислили, говорили или действали погрешно, не бягайте от признанието. Не си и помисляйте, че това би могло да навреди на Божието дело. Напротив, ще го подкрепи. Затова, когато бъдете изпитани, трябва да бъдете открити и откровени. Не се опитвайте да избегнете изпитанието или да го прикриете, а го оставете такова, каквото е. Тогава няма да се препънете, а напротив, ще красите благовестието.

ВЪПРОС 33: Кой е вторият съвет, който бихте им дали?

ОТГОВОР: Пазете се от чедото на гордостта – ентузиазма. Дръжте го надалеч от себе си! Не позволявайте на въображението да се развихри. Недейте прибързано да приписвате разни неща на Бога. Не си мислете, че всеки сън, глас,

впечатление, видение или откровение идва от Бога. Те може и да идват от Него, но може и да са продукт на мислите ви или дори да идват от дявола. Ето защо „не вярвайте на всеки дух, а изпитвайте духовете дали са от Бога“. Изпитвайте всичко според писаното Слово и нека всяко прозрение да идва от него. Рискувате ентусиазмът да ви завладее във всеки един миг, ако се отклоните дори и малко от Писанията или от ясното, буквално значение на който и да е текст, разгледан в неговия контекст. Не презирайте разума, знанието и човешките познания, защото всяко едно от тях е Божи дар и може да послужи за благородни цели.

Съветвам ви да не използвате думите, мъдростта, разума или познанията, за да порицавате. Напротив, молете се сами вие да ги получите в изобилие. Ако имате предвид мъдростта на света, безполезното знание, фалшивата логика, кажете го и изхвърлете плявата, а не пшеницата.

Един начин да се оставим на ентусиазма е, да очакваме резултат без необходимите средства. Например да очакваме да получим знания, без да изучаваме Писанията или да се допитваме до други вярващи; да търсим духовна сила без постоянна молитва и бдителност; да очакваме да получим благословия, без да слушаме Божието слово при всяка възможност.

Някои пренебрегват тази хитрост на Сатана и са изоставили изучаването на Писанията. Те смятат: „Бог изписва Писанията на сърцето ми. Ето защо няма нужда да ги чета“. Други решиха, че нямат нужда да слушат и затова невинаги посещават сутрешните проповеди. Нека внимават тези, за които се отнася това! Ако сте слушали гласа на непознат, върнете се при Христос и вървете с „вярата, която веднъж завинаги беше предадена на светиите“, за която дори и езичниците свидетелстваха, че „християните ставали рано сутрин, за да пеят химни на Христос като на Бог“.

Самото желание да „растем в благодатта“ може понякога да се превърне в повод за ентусиазъм. Тъй като постоянно ни кара да търсим още благодат, то може несъзнателно да ни накара да търсим и нещо ново, освен по-силна любов към Бога и ближния. Това е накарало някои да търсят и да си

представят, че са получили нов тип дарове според новото сърце, като например: (1) любов към Бога с целия ум; (2) с цялата душа; (3) с цялата сила; (4) единство с Бога; (5) единство с Христос; (6) живот, скрит с Христос в Бога; (7) умира-не с Христос; (8) възкръсване с Него; (9) пребиваване с Него в небесни места; (10) възнасяне до Неговия престол; (11) пребиваване в новия Йерусалим; (12) виждане на скинията Божия да идва сред човеците; (13) умира-не за всички дела; (14) неуязвимост от смърт, болка, скръб или изкушение.

Една от причините за тези грешки е приемането при-сърце, че всяко ново и силно приложение на тези стихове е Божи дар от нов вид, без да се осъзнава, че някои от тези стихове още не са изпълнени и че повечето от останалите се изпълняват, когато биваме оправдани, а някои – в момента на освещението ни. Остава само да ги изпитаме в по-силна степен. Това е единственото, което трябва да очакваме.

Друга причина за тези и още хиляди други грешки е пропускът да се гледа на любовта като на най-великия Божи дар – смирената, нежна и търпелива любов, а на всички ви-дения, откровения, проявления и други – като на по-малки от любовта, както и на всички гореспоменати дарове – като на еднакво големи, или неизмеримо по-нисши от нея.

Трябва да сте наясно с това: „небето на небесата е лю-бов“. В християнството няма нищо по-висше. Всъщност няма нищо друго. Ако търсите нещо друго, освен повече любов, значи не схващате същността и се отклонявате от пътя. Когато питате други: „Получихте ли това или онова благословение?“, ако имате предвид нещо друго, освен още любов, значи грешите, отклонявате ги от пътя и ги праща-те по фалшива следа. Затова запишете в сърцето се, че от мига, в който Бог ви е спасил от всички грехове, не трябва да търсите нищо друго, освен повече от тази любов, опи-сана в 1 Коринтяни 13. Не бива да се целите по-високо от това, докато не отидете в лоното Аврамово.

Но пак повтарям, пазете се от ентузиазма, като напри-мер представата, че имате дара да пророкувате или да раз-познавате духове, което не вярвам някой от вас да има или

някако да е имал. Не съдете правотата или грешките на хората според собствените си чувства. Това не е библейският начин на съдене. Придържайте се близо до „закона и свидетелството“!

ВЪПРОС 34: Кой е третият съвет?

ОТГОВОР: Пазете се от антиномизма – да отмените закона чрез вяра. Ентузиазмът води до това по естествен път. Всъщност двете едва могат да бъдат разделени. Той може да се прокрадне у вас под хиляди форми, затова трябва да бъдете нащрек. Пазете се от всичко, независимо дали е принцип, или практика, която води към това. Дори и библейската истина, че „Христос е краят на закона“, може да ни поведе натам, ако забравим, че Той е спазил всяка заповед от нравствения закон и я е направил част от закона за любовта. Не бива да си мислите: „Тъй като съм изпълнен с любов, нямам нужда от толкова святост. Тъй като постоянно се моля, няма нужда да отделя време за лична молитва. Тъй като винаги съм бдителен, нямам нужда да изпитвам себе си“. Нека издигнем закона, цялото писано Слово, и да го почитаме. Нека с един глас да кажем следното: „Заповедите са по-ценни от злато и скъпоценни камъни. Почитам Твоите закони! Постоянно ще ги изучавам“. Пазете се от книги, отхвърлящи закона – особено творбите на доктор Крисп и господин Солтмарш. Те съдържат много добри неща и това ги прави още по-опасни. Предупредени сте навреме! Не си играйте с огъня. Не пъхайте ръка в леговицето на усойницата. Умолявам ви, пазете се от фанатизъм. Не позволявайте любовта ви или добрите ви дела да се ограничат до методистите, а още по-малко само до тази малка част от тях, които са обновени в любов, или само до тези, които вярват на вашите и техните разкази. Не превръщайте това в своя „шиболет“⁹! Избягвайте бездействието, не спирайте да вършите добри дела. Ето един от многото примери: „Получил си – казва някой – голямо благословение. Но започна да говориш за него, да правиш това и онова и го загуби. Трябваше да се въздържиш“.

9 В смисъл на отличителен белег (вж. Съдии 12:5-6) – бел. ред.

Недейте да си угаждате и да го представяте като добротел, да се смеете на себеотрицанието и всекидневното носене на кръста, на постенето или въздържанието. Пазете се от осъдителността, като наричате тези, които ви се противопоставят – в преценка или дело – слепи, мъртви, паднали или врагове на делото. И още веднъж, пазете се от солафидеизма, който вика единствено: „Вярвайте, вярвайте!“; а осъжда като невежи или законници тези, които говорят по един по-библейски начин. В определени периоди може наистина да е правилно да се говори само за покаяние или просто за вяра, или изцяло само за святост, но като цяло ние сме призвани да изявяваме Божията воля и да пророкуваме според мярката на вярата. Писаното слово включва цялата праведност, както и всеки неин отделен аспект, като навлиза и в най-малките подробности – да бъдем трезви, учтиви, усърдни, търпеливи и да уважаваме всички хора. По същия начин и Святият Дух действа в сърцата ни, като не само ни кара да копнеем за святост като цяло, но ни подтиква към всяка благодат, към всяка отделна част от всичко, „което е достойно за обич“ – и всичко това с най-голямо чувство за приличие. Защото както „чрез делата вярата стана съвършена“, така и завършването или унищожаването на делата на вярата и наслаждаването на благоволенieto или понасянето на Божието неодобрение силно зависи от всеки един акт на подчинение или неподчинение.

ВЪПРОС 35: Кой е четвъртият съвет?

ОТГОВОР: Пазете се от греха на бездействието; не пропявайте възможността да вършите добро. Пламенно вършете добри дела, доброволно участвайте във всяка работа – от набожност или от милосърдие. Вършете добро за телата и душите на хората. Най-вече „да изобличите смело ближния си, за да не се натоварите с грях заради него“. Бъдете активни. Не се отдавайте на мързел или леност. Не давайте повод да кажат: „Лениви сте, лениви!“. Мнозина пак ще го кажат, но нека вашият дух и поведение до оборят клеветника. Винаги бъдете заети с работа, не губете време, съберете останалото, за да не се изгуби нищо. Всичко, което ръката

ти намери да прави, направи със силата си. Бъдете бавни на говорене и говорете предпазливо. В многословието грехът е неизбежен. Не говорете много, нито пък дълго. Малцина могат да разговарят ползотворно повече от час. Стойте надалеч от благочестиво бърбене и религиозни клюки.

ВЪПРОС 36: Кой е петият съвет?

ОТГОВОР: Не бива да желаете нищо друго, освен Бог. Сега не желаете нищо друго, всяко друго желание е изхвърлено; уверете се, че няма да се върнат отново. Пазете се чисти, „ако окото ти е чисто, цялото ти тяло ще бъде осветено“. Не допускате копнежи за приятна на вкус храна или друго удоволствие за сетивата, нито гледки, галещи окото или въображението с нещо голямо, ново или красиво; не пожелавайте пари, похвали или почит; не търсете щастие в друго същество. Няма нужда да изпълнявате тези желания, за да сте щастливи. „Стойте твърдо в свободата, за която Христос ни освободи“.

Бъдете модел за всички, като отричате себе си и носите кръста си ежедневно. Нека видят, че не отчитате нито едно удоволствие, което не ви приближава до Бог, нито забелязвате болката, която ви приближава, че единствената ви цел е да сте богоугодни чрез дела или страдания, че единствените слова в сърцето ви за болката, почитта или безчестие-то, богатството или бедността са:

*Всичко туй бледней, щом мога
да живея и умра във Бога.*

ВЪПРОС 37: Кой е шестият съвет?

ОТГОВОР: Пазете се от разцеплението, не предизвиквайте несъгласие в Христовата църква. Това вътрешно разединение, когато частите спират да се грижат една за друга (1 Кор. 12:25) – това е коренът на раздора и външното разделение. Пазете се от всичко, което води към това. Пазете се от разделящия дух, отбягвайте всичко, което наемква за това. Затова не казвайте: „Аз съм Павлов или Аполосов“ – нещото, което предизвика раздора в църквата в Коринт. Не казвайте: „Това е моят проповедник, най-добрият в Англия.“

Дайте ми го и вземете всички останали“. Всичко това под-стрекава към разделение, разединение на тези, които Бог е събрал. Не презирайте или отпращайте който и да е проповедник; не издигайте някой над останалите, да не би да навредите и на него, и на Божието дело. От друга страна, не бъдете строги с никого само заради несвързаност или неточност в изказа, нито пък поради някакви грешки, ако наистина са били такива.

Също така, за да избегнете раздора, съблюдавайте всяко правило в обществото или групата. Никога не пропускайте среща на своя клас или група; винаги присъствайте на общите срещи. Това са сухожилията на нашето общество. Каквото и да отслабва или да е насочено към отслабване на нашето отношение към тези срещи, на точността ни при посещаването им, поражая самия корен на нашата общност. Както някой каза: „Седмичните събрания за молитва, изпитване и насърчение са най-силните средства за задълбочаване и утвърждаване на всяко благословение, получено чрез проповедта, и за разпространение сред другите, които не са могли да присъстват на общото богослужение“. От друга страна, без тази религиозна връзка и общуване дори и най-ревностните усилия, положени само чрез проповядване, нямат траен ефект.

Не си и помисляйте да се отделяте от своите братя и сестри, независимо дали мненията ви съвпадат. Нека не ви хрумва, че някой човек може да е съгрешил само защото не ви вярва, или че едно или друго мнение е съществено за делото и двете трябва да се приемат или да се отхвърлят. Пазете се от нетърпението срещу противоположното мнение. Не осъждайте и не мислете със строгост за тези, които не са съгласни с вас, или тези, които смятат, че е техен дълг да ви оборят за важни или маловажни неща. Боя се, че някои от нас съдят строго други само защото са им противоречали. Всичко това води до разделение и така учим другите на лошо, което ще ни навреди.

Пазете се от докачивост, от спривавост, нежелание за разговори с други, не реагирайте при първата дума и не бягайте от тези, които не приемат безрезервно мнението на другите!

Очаквайте противоречия и опозиция, както и всякакви възражения. Чуйте думите на св. Павел: „Защото на вас ви е дадено относно Христос – в Негово име, като плод на Неговата смърт и ходатайство за вас – не само да вярвате в Него, но и да страдате заради Него“ (Фил. 1:29). Дадено е! Бог ви е изпратил това противопоставяне и обвинение; това е нов знак за Неговата любов. Нима ще се отречете от Дарителя или ще отхвърлите с презрение дара Му и ще го сметнете за лош късмет? Не бихте ли казали: „Отче, настана часът да бъдеш прославен. Изпрати Своето дете да страда за Теб. Разпореждай се с мен по Своята воля“? Трябва да знаете, че тези неща не само не са пречки за Божието дело или пред душата ви, освен ако не е по ваша вина, не само са неизбежни и от Провидението, но и са необходими за вас. Затова трябва да ги получавате от Бога (не поради късмет) с желание и благодарност. Получавайте ги от хората със смирение, кротост, готовност, благост и учтивост. Защо и външният ви вид, и поведението да не бъдат благи? Спомнете си нрава на Лейди Кътс. За римския император Тит се казва, че никой не си е тръгнал недоволен от него. А за нея можеше да се каже, че никой не е отишъл недоволен при нея. Толкова са били сигурни, че ще получат учтив прием.

Не давайте повод на хората да ви избягват. Не обиждайте, ако това може да се избегне. Нека поведението ви бъде в съответствие с думите ви, живейте според словото на Бог, нашия Спасител. Бъдете внимателни, когато говорите за себе си. Не е нужно да избягвате да говорите за себе си. Говорете, когато ви попитат, но по възможно най-смирения начин. Избягвайте големи, високопарни думи. Избягвайте всички впечатляващи и помпозни думи, всъщност не е нужно да използвате някакво общо наименование като *съвършенство, осветение, второ благословение* или *вече придобил*. Вместо това говорете за конкретните неща, които Бог е извършил във вас. Можете да кажете: „Тогава почувствах промяна, която не мога да обясня. От тогава насам вече не изпитвам гордост, своеволие, гняв, неверие или нещо друго, освен любов към Бога и хората“. А на зададените въпроси отговорете просто и смирено.

Ако някога загубите състоянието, в което сте в момента, ако пак изпитате гордост или неверие, или някое друго чувство, от което сте избавени, не го отричайте, не се крийте и не го прикривайте, за да не загине душата ви. Отидете при някого, на когото можете да се доверите, и му доверете какво чувствате. Бог ще му каже какво да ви отговори в подходящия момент, когато ще бъде полезно за душата ви. И несъмнено Бог пак ще вдигне главата ви, ще ви възстанови и ще ви накара да се радвате.

ВЪПРОС 38: Какъв е последният съвет?

ОТГОВОР: Бъдете пример във всичко, особено в начина си на живот (например дрехите), дребните неща, в разпределението на парите си (като избягвате ненужни разходи), бъдете винаги сериозни, а разговорите ви да са ползотворни. Така ще бъдете „светило, което свети в тъмно място“. Ежедневно израствайте в благодатта, докато не ви „се даде голям достъп във вечното царство на нашия Господ и Спасител Исус Христос“.

Всички тези съвети са затвърдени в следните мои разсъждения, които ви препоръчвам да обмисляте задълбочено и често заедно с Писанията.

(1) Морето е отличен образ на Божията пълнота и тази на благословения Дух. Защото точно както реките се вливат в морето, така и телата, душите и добрите дела на праведните се връщат при Бога, за да живеят там във вечното Му присъствие.

Макар Божията благодат да зависи от Неговата щедрост, Той благоволява да я дава чрез молитва, наставления и чрез светостта на тези около нас. Чрез силни, но невидими притегателни сили Той привлича някои души по време на разговора им с други хора.

Разбирателството, формирано от благодатта, задминава това, което е формирано от природата.

Истински вярващите показват, че страстите естествено произлизат както от истинска, така и от фалшива любов; така чувствителни са те към добрините и злините на тези, които обичат в Божието име. Но това може да бъде разбрано само от онези, които разбират езика на любовта.

И най-дълбоките кътчета на душата може да са в покой, дори и когато сме обградени от проблеми отвън – подобно на дъното на морето, което е спокойно, докато повърхността му бушува.

Това, което ни помага да израснем в благодатта, са сблъсъците, обидите и загубите, които ни сполетяват. Трябва да ги приемаме с благодарност, като ги предпочитаме пред моментите, в които всичко върви добре, без да налагаме своята воля.

Най-бързият начин да се отървем от страданията си е да желаем те да продължат толкова, колкото е богоугодно.

Ако страдаме поради гонение и скръб по правилния начин, ние в по-голяма степен се оприличаваме на Христос, отколкото бихме могли, ако просто имитираме Неговата милост в изобилие от добри дела.

Едно от най-големите доказателства за Божията любов към тези, които Го обичат, е, че им изпраща страдания, но с благодат, за да могат да ги понесат.

Дори и при най-големите страдания трябва да показваме, че като ги получаваме от Неговата ръка, ние изпитваме задоволство сред болката, защото тя ни е изпратена от Този, Който ни обича и Когото ние обичаме.

Най-добрият начин Бог да привлече човек към Себе Си е, като го кара да страда в нещата, които най-много обича – това е напълно основателно – и като го кара да страда чрез някое добро дело, извършено с „чисто око“, защото нищо друго не може така ясно да му покаже празнотата на делата му, както най-приятните и желани неща в света.

(2) Истинското смирение означава пълно подчинение на волята на Бога, Който изпраща и върши всичко (освен греха), което се случва на този свят. За да постигнем такова смирение, трябва само да приемем, че всички събития – и добрите, и лошите, са изпратени по Негова воля.

Праведните запазват покоя в душите си дори и при най-големите страдания, които ги сполетяват, независимо дали идват от небесата, или земята, и изцяло се подчиняват на Бог чрез своята любов, като обединяват в едно силите на душите си.

Трябва мълчаливо да изстрадваме това, което ни сполетява, да понасяме недостатъците – и своите, и на другите,

да ги изповядваме пред Бога в лична молитва или чрез безмълвни стенания, но никога да не казваме остра или сърдита дума, нито пък да недоволстваме и роптаем, а да приемаме, че Бог ще направи това, което Му е угодно. Ние сме Неговите агънца, затова трябва да сме готови да страдаме, дори и до смърт, без да се оплакваме.

Трябва да сме търпеливи към тези, които не можем да променим, и да ги оставим в Божите ръце. Ето това е истинското подчинение. Както Той пое недостатъците ни, така и ние можем да носим тези на ближните си в Негово име.

Да оставим всичко, да съблечем всичко, за да открием и следваме беззащитни Исус Христос до Витлеем, където се роди, до залата, където беше бичуван, и до Голгота, където умря на кръста, е такава благодат, че нито тя, нито познанието за нея се получават по друг начин, освен чрез вяра в Божия Син.

(3) Не можем да обичаме Бога, ако сме нетърпеливи, а търпението не се постига без смирение и благодат на духа.

Смирението и търпението са най-сигурните доказателства за растящата любов.

Единствено смирение обединява търпението и любовта. Без него не можем да придобием полза от страданията или да избегнем оплакването, особено когато смятаме, че не сме дали повод за причиненото ни страдание.

Истинското смирение е вид себе-унищожение, а това е основата на всички добродетели.

Душа, завръщаща се при Бога, трябва внимателно да слуша всичко, което ѝ се казва за спасението, за да има полза от това.

От греховете, които Бог е простил, нека не остава нищо, освен дълбоко смирение в сърцето и строг контрол на думите, делата и в страданията ни.

(4) Подкрепянето на човеците и понасянето на бедите в безмълвна кротост обобщава християнския живот.

Нашата любов е най-напред насочена към Бога. Следващото ѝ служение е да понася недостатъците на другите, като това трябва да започне първо в нашето семейство.

Трябва основно да насочим любовта си към тези, които най-много предизвикват начина ни на мислене или чув-

ствата ни, или познанията ни, или желанието ни, за да могат другите да са толкова добродетелни, колкото сами ние бихме искали да сме.

(5) Едва ли Бог дава Духа Си дори и на тези, които са основани в благодатта, ако те не се молят постоянно за това – не само веднъж, а много пъти.

Бог не върши нищо, освен ако не е в отговор на молитва. Дори и тези, които са открили вярата в Бог, без самите те да са се молили (което е рядкост), са го направили чрез молитвите на другите. Всяка нова победа на душата е резултат от нова молитва.

При всеки повод за безпокойство трябва да се оттеглим за молитва, за да направим място за Божията благодат и светлина, и тогава да вземем решенията си, без да се тревожим за техния успех.

Дори и при най-големите изкушения ако хвърлим един поглед към Христос и прошепнем името Му, това ще е достатъчно да надвием лукавия. Затова трябва да се обърнем към Него с увереност и мир на духа.

Божията заповед „да се молим непрестанно“ се основава на нуждата ни от благодатта, за да запазим Божия живот в душата, защото както тялото не може да оцелее без въздух, така и тя не може да оцелее и един миг без Него.

Независимо дали мислим за Бог, или говорим за Него, дали вършим нещо, или страдаме в Неговото име, когато единствената ни цел е Неговата любов и желанието да сме Му угодни, всичко зависи от молитвата.

Всичко, което правят християните, дори когато ядат и спят, се върши с молитва – и се върши простичко, според Божиите заповеди, без надценяване или омаловажаване.

Молитвата продължава в сърцето, макар умът да е зает с други неща.

В душите, изпълнени с любов, желанието да сме богоугодни се превръща в постоянна молитва.

Както силната омраза, която идва от дявола, се описва като рева на лъва, така нашата силна любов може да се опише като вик към Бога.

Единственото, което Бог иска от Своите пораснали деца, е сърцата им да бъдат истински пречистени, а те непрестанно да Му принасят молитви и обещания, които извираат от съвършената любов. Защото тези желания, които са истински плодове на любовта, са най-съвършените молитви, родени от нея.

(6) Трудно е да се проумее колко тесен ще бъде пътят, по който Бог ще поведе Своите последователи, и колко зависим ние от Него, освен ако верността ни към Него е слаба.

Трудно е да се повярва колко са значими пред Бога дори и най-малките неща и какви неудобства понякога създават привидно малки грешки.

Така както една пращинка може да повреди часовник, а една песъчинка да замъгли визора ни, така и най-дребният грях в сърцето ще му попречи да търси Бога.

Поведението ни в църквата трябва да е същото като на светиите в небесата, а у дома – подобно на това на най-святите човеци в църквата. Трябва да вършим домашните си работи така, както се молим в църквата, като хвалим Бога с цялото си сърце.

Винаги трябва да се отказваме от безполезните неща, които ни заобикалят. Бог обикновено премахва излишното в душите ни, така както правим ние с телата си.

Най-доброто средство да се противопоставим на дявола е да унищожим това, което е останало от света в нас, за да издигнем върху тези останки сграда за Бога, изградена от любов. Едва тогава в този мимолетен живот ще започнем да обичаме Бог така, както ще Го обичаме във вечността.

Рядко осъзнаваме колко е лесно да лишим Бога от това, което Му е дължимо, чрез приятелството ни с най-добродетелните личности, докато смъртта не ни ги отнеме. И ако тяхната загуба причини дълготрайна скръб, това е ясно доказателство, че сме разкъсвали сърцето си между две съкровища.

(7) Ако след като се откажем от всичко за Бога, спрем да бъдем бдителни и да Го молим да придружава нашата бдителност със Своята, отново ще бъдем вpletени в стария си живот.

Както бурните ветрове успяват да се промъкнат през малки отверстия, така и дяволът се промъква в живота ни чрез малки незабелязани инциденти, които изглеждат несъществени, но постепенно отварят сърцето за големи изкушения.

Добре е да се обновяваме отвреме-навреме, като щателно проверяваме състоянието на душите си, сякаш не сме го правили преди. Нищо няма да утвърди вярата ни така, както ако изпитваме себе си в смирение и продължим да вършим добри дела.

Към постоянната бдителност и молитва трябва да добавим и постоянната заетост. Защото празното място се запълва или от стария ни живот, или от благодатта, а дяволът изпълва всичко, което не е заето от Бог.

Няма вярност като тази между настойника на душата и човека, наставляван от него. Двамата винаги трябва да се държат отговорни пред Бог и да се изпитват един друг, дали мислите им са чисти и дали словата им са по християнски благоразумни. Останалите дела са човешки, а тези са Божи.

(8) По думите на св. Павел: „Никой не може да каже: Исус е Господ!, освен със Святия Дух“. Трябва да видим нуждата от това да търсим Бог във вършенето на добри дела и дори в най-незначителните си мисли, като не забравяме, че нищо от това не е богоугодно, освен ако не е по Неговата воля. Така разбираме, че не можем да Му служим, освен ако не Му позволим Той да използва езика, ръцете и сърцето ни, за да извърши сам и със Святия Дух това, което иска да направим.

Ако не бяхме напълно безсилни, тогава добрите ни дела щяха да бъдат наши, а сега те изцяло принадлежат на Бога, защото произлизат от Него и благодатта Му. Когато издига делата ни и ги прави божествени, Той издига Своето име в нас чрез нашите дела.

Едно от основните правила в религията е да не пропускаме повод да служим на Бог. И тъй като Той е невидим за нас, трябва да Му служим, като служим на ближния си – което Той приема така, сякаш сме Му служили лично, сякаш е бил видим за нас.

Бог не обича непостоянните хора, нито пък добрите дела, които биват прекъснати. Нищо друго не е богоугодно, освен това, което наподобява Неговата собствена неизменност.

Постоянната мисъл за работата, с която ни е натоварил Бог, е белег за истинска набожност.

Любовта пости когато и доколкото може. Тя се подчинява на всички Божии заповеди и винаги върши доброто, на което е способна. Тя лети, подобно на Илия над равнината, за да открие Бога върху свещената Му планина.

Бог е толкова велик, че придава величие и на най-малкото нещо, извършено в Негова служба.

Щастливи са тези, които са изгубили здравето или живота си при изпълнение на добро дело.

Бог често прикрива ролята на Своите деца при обръщането на други души във вярата. Въпреки това може уверено да се каже, че когато някой дълго се моли за обръщането на някого във вярата, когато и тази душа се обърне към Бога, ходатайството е една от основните причини.

Милосърдието не може да се извършва правилно, освен ако (1) не се извършва в момента, в който Бог ни даде повод; (2) веднага след това не го предложим в смирение на Бога. За това има три причини: първо, да върнем това, което сме получили от Него; второ, да избегнем опасното изкушение, което произлиза от добротата на тези дела; и трето, да се слеем с Бога в молитва и в благодарта, която сме получили, и добрите дела, които сме извършили, за да получим нова сила от Него срещу отрицателното въздействие, което същите тези дела биха имали върху нас, ако не използваме противоотровата, която Бог ни е дал срещу тези отрови. Истинското средство да се изпълним отново с богатствата на благодарта е, като съблечем одеждата на похвалата за извършеното дело, а без това ще е много трудно да не отслабнем в правенето на добро.

Добрите дела се усъвършенстват едва когато се предадат на Бога. Това е един вид смърт за тях, подобна на тази на нашите тела. Те достигат своето величие и безсмъртност

едва когато бъдат изгубени във величието на нашите души, или по-скоро в Божието величие, с което душите ни се изпъхват. Чрез своята духовна смърт добрите дела губят само това, което е било земно и тленно.

Огънят е символът на любовта, а Божията любов е принципът и целта на всички наши добри дела. Истината обаче надминава личността, а огънят на божествената любов има предимство пред материалния огън, защото може да се издигне отново до източника си, издигайки със себе си всички добри дела, които произлизат от нея. По този начин тя ги предпазва от покварата на гордостта, суетата или друго зло. Това обаче не може да бъде направено по друг начин, освен ако добрите дела не умрат по духовен начин в Бога, изразявайки дълбока благодарност, която потапя цялата душа в Него, сякаш е бездна, заедно с благодатта и делата, които дължи на Него. Благодарност, при която душата сякаш се изпразва от делата, за да се върнат те при източника, както реките се губят, вливайки се в морските води.

Когато получим Божието благоволение, трябва да се оттеглим, ако не в уединение, то поне в сърцата си, и да кажем: „Идвам при Теб, Господи, за да върна това, което си ми дал. Връщам го доброволно, за да се върна отново към собствената си нищожност. Защото какво е и най-съвършеното същество на небето или земята в Твоеото присъствие, ако не празнина, която да бъде запълнена с Теб и от Теб; като въздуха, празен и мрачен, изпълващ се със светлината на слънцето, което я оттегля всеки ден, само за да я върне на следващия, като във въздуха няма нищо, което да си я присвои или пък да се съпротивлява? Дай ми същото умение да приема и върна Твоята благодат и добри дела. Казвам Твоята, защото знам, че източникът, от който извира, си Ти, а не аз“.

26 Кратко обобщение

През 1764 г., след като прегледах темата отново, написах обобщение на наблюденията си в следните кратки твърдения:

„(1) Съвършенството съществува, защото многократно се споменава в Писанията.

(2) Не се случва толкова рано, колкото оправданието, защото оправданите хора „се стремят към съвършенство“ (Евр. 6:1).

(3) Не се случва и в смъртния час, защото св. Павел споменава съвършени хора и в живота (Фил. 3:15).

(4) Това съвършенство не е абсолютно. Абсолютното съвършенство не принадлежи нито на хората, нито на ангелите, а само на Бог.

(5) То не прави човека безгрешен. Никой не е безгрешен, докато обитава тленното си тяло.

(6) Свободно ли е от греха? Безсмислено е да се спори за някакъв термин. То представлява „спасение от греха“.

(7) То е „съвършена любов“ (1 Йоан. 4:18). Това е неговата същност, а свойствата и неотделимите му плодове са: постоянна радост, непрестанни молитви и благодарност за всичко (1 Сол. 5:16 и др.).

(8) То може да се усъвършенства. То е толкова далеч от невъзможността да се увеличава, че човек, усъвършенстван в любов, може да израсне в благодатта много по-бързо от преди.

(9) То може да бъде загубено, което е потвърдено с множество примери. Но допреди пет или шест години не бяхме напълно убедени в това.

(10) Винаги се предшества и следва от постепенното действие на Божието дело.

(11) Мигновено ли се случва, или не? Нека да изследваме този въпрос стъпка по стъпка.

Някои вярващи претърпяват мигновена промяна. Никой не може да го отрече. След тази промяна те се радват на съвършената любов – това е единственото, което изпитват; винаги се радват, молят се постоянно и за всичко благодарят. Това е всичко, което имам предвид под съвършенство. Следователно тези хора са добри примери за съвършенството, което проповядвам.

При други обаче тази промяна не настъпва мигновено. Те не са усетили мига, в който е настъпила. Често е труд-

но да усетиш момента, в който човек умира, и все пак има момент, в който животът прекъсва. И ако някога грехът се прекъсва, то трябва да има един последен миг на неговото съществуване и първи на нашето избавление.

„Но ако те са изпълнени с тази любов сега, може да я загубят.“ Може би, но не е нужно. И независимо дали това ще се случи, те са изпълнени с нея сега и преживяват това, което проповядваме. Те са изпълнени с любов сега, изпитват постоянна радост, молят се и непрестанно хвалят.

„Но грехът в тях е само преустановен, но не и унищожен.“ Наричайте го, както искате. Днес те са изпълнени с любов и не мислят за утрешния ден.

„Но с това учение много се е злоупотребявало.“ Така е и с оправданието чрез вяра. Но това не е повод да отхвърлим това или друго библейско учение. Както се казва: „Когато къпеш детето си, изхвърли водата, но не изхвърляй и детето с нея.“

„Тези които смятат, че са спасени от греха, казват, че нямат нужда от Христовите заслуги.“ Всъщност казват точно обратното. Техните думи гласят:

*Всеки миг, Господи, нуждая се
от заслугите на Твоята смърт.*

Никога дотогава те не са изпитвали толкова дълбоко, неизразимо убеждение, че имат нужда от Христос и всичко, което Той е направил.

Ето защо всичките ни проповедници трябва постоянно да проповядват съвършенството на вяващите – твърдо и ясно, а вяващите трябва да слушат думите им и винаги да търсят съвършенството“.

27 Апел за безпристрастна преценка

Завърших това, което започнах. Разказах кратко и просто за начина, по който най-напред приех учението за съвършенството, и смисъла, в който го приех и го поучавам до днес. Описах съм всяка част от това, което имам предвид с този библейски израз. Нарисувах картината изцяло, без да променям или прикривам нещо.

Затова сега питам всеки безпристрастен човек: Какво толкова страшно има в нея? Откъде идват тези протести, които слушам из страната вече повече от 20 години? Сякаш християнството е унищожено, а религията изтръгната от корена си. Защо християните не могат да се насилят да говорят за идеята за съвършенството? Думата изглежда толкова ненавистна, сякаш говори за най-гибелната ерес. Защо тези, които го проповядват, биват освирквани като бесни кучета дори и от богобоязливи хора, дори и от собствените им деца, които с Божия помощ чрез Благовестието са родили? Каква е причината или предлогът за това? Разумна причина няма. Невъзможно е да има такава. Но предлози има, и то в изобилие. Наистина има основание да се боим, че за някои, които се отнасят с нас така, всичко това е предлог, отражение на самите тях от началото до края. Търсиха нещо срещу мен и ето какво откриха: „Това е учението на господин Уесли! Той проповядва съвършенството!“. Така е. Но това учение е толкова негово, колкото и ваше или на който и да е друг служител на Христос. Защото това учение е категорично Негово. Това е учението на Исус Христос. Тези са Неговите думи, а не мои: „Бъдете съвършени и вие, както е съвършен вашият небесен Отец“. Кой казва, че не можем да бъдем, или поне че не можем, докато душата не бъде отделена от тялото?

Това е учението и на св. Павел, св. Яков, св. Петър и св. Йоан и е толкова на господин Уесли, колкото и на всички, които проповядват чистото и пълно благовестие. Ще ви кажа съвсем ясно къде и кога открих това учение. Открих го в Божиите слова, в Стария и Новия завет, докато ги четях с единственото желание да спася душата си. Но чието и да е това учение, каква вреда носи?

Разгледайте го отново, прегледайте го от всеки ъгъл и с голямо внимание. От една страна, това е чистотата на намерението, посвещението на целия живот на Бог. Това означава да предадем сърцата си на Бога; една воля и един план да управляват всичките ни чувства. Това означава да посветим не само част, а цялата си душа, тяло и естество на Бог. От друга

страна, това е христоводобният ум, който ни позволява да ходим така, както ходеше Той. Това е обрязването на сърцето от нечистотиите, от вътрешното и външното замърсяване. Това е обновяване на сърцето по Божия образ, в пълно подобие на Този, Който го е създал. Освен това означава да възлюбим Бог с цялото си сърце, а ближния си като себе си. Изберете която искате от тези гледни точки (защото няма разлика между тях) – това е пълното и единствено определение на съвършенството, описано от мен и в което вървах и проповядвах тези четиридесет години – от 1725 г. до 1765 г.

28 Защита на учението

Ако приемете съвършенството в истинската му форма, кой би могъл да говори срещу него? Кой ще се осмели да каже, че е лошо да обичаме Бог с цялото си сърце, а ближния като себе си? Кой би говорил против обновяване на сърцето, не само отчасти, а напълно, по Божия образ? Кой би възразил против очистването на плътта и духа от нечистотиите, или срещу христоводобния ум и подражанието на Христос? Кой човек, който нарича себе си християнин, ще възрази срещу посвещаването, не частично, а на цялата душа, тяло и естество на Бог? Кой сериозен човек няма да иска да предаде цялото си сърце на Бог и едно желание да управлява всичките му склонности? Отново ще повторя, ако позволите на съвършенството да приеме своя истински образ, тогава кой ще се бори срещу него? То първо трябва да бъде маскирано, преди някой да му се противопостави. Първо трябва да бъде скрито под „мечешка кожа“, за да разтревожи „дивите зверове“ сред хората.

Но каквото и да правят тези хора, не допускате Божите деца да се противопоставят на Божия образ. Не позволявайте на членовете на Христовото тяло да възразяват срещу христоводобния ум. Не позволявайте на живите в Бога да възразяват срещу пълното посвещение на живота им на Него. Защо тези, чиито сърца са изпълнени с Неговата любов, да не искат да Му дадат сърцата си? Нима всичко у

вас не зове: „Как можем ние, които сме обичани, да обичаме достатъчно силно?“ Жалко ще е, ако тези, които искат да бъдат богоугодни, са изпълнени и с други желаниа. Нещо повече, жалко ще е, ако се страхуват от желанието любовта да ръководи тяхното поведение като от гибелна заблуда, ако се отвърщат от него като от нещо гнусно пред Бога.

Защо благочестивите хора трябва да се страхуват да посветят цялата си душа, тяло и същност на Бог? Защо тези, които обичат Христос, да смятат за гибелна грешка мисълта, че могат да имат христов подобен ум? Съгласни сме, че сме оправдани чрез праведността и кръвта на Христос.

Защо вие сте против нас само защото очакваме да бъдем осветени по същия начин изцяло чрез Неговия Дух? Не очакваме благосклонно отношение от тези, които служат на греха, или онези, които са религиозни само привидно. Но докога тези, които хвалят Бога с дух, които са „обрязани с обрязване, не извършено от ръка“, ще се борят против тези, които търсят пълно обрязване на сърцето, които жадуват да бъдат очистени „от всяка плътска и духовна нечистота, като се усъвършенстват в святост в страх от Бога“?

Нима сме ваши врагове, защото търсим пълно избавление от „стремежа на плътта, който е против Бога“? Не. Ние сме ваши братя, съработници на Господното лозе, другари в Царството и търпението на Исус. Макар да изповядваме това (ако сме глупаци поради това, бъдете търпеливи към нас), ние очакваме да обичаме Бог с цялото си сърце, а ближния си, както себе си. Да, вярваме, че на този свят Той толкова „ще очисти сърцата ни чрез вдъхновението на Святия Си Дух, че съвършено ще Го обичаме и достойно ще прославяме свящото Му име“.

Кратки мисли върху християнското съвършенство

Някои мисли се появиха в ума ми тази сутрин относно християнското съвършенство и относно начина и времето на приемането на *това учение* и вярвам, че ще е полезно да бъдат записани.

1. Под съвършенство имам предвид смирената, нежна и търпелива любов към Бога и ближния, която ръководи поведението, словата и делата ни.

Не изключвам възможността тя да бъде загубена – отчасти или изцяло. По тази причина се отказвам от няколко израза в нашите химни, които отчасти изразяват, отчасти предполагат подобна невъзможност.

Не подкрепям понятието „безгрешно“, макар и да не възразявам срещу него.

2. Що се отнася до начина, мисля, че това съвършенство винаги се изработва в душата чрез прост акт на вяра; следователно е и мигновено.

Но вярвам в постепенността на работата, която предшества и следва този миг.

3. Що се отнася до времето, вярвам, че този миг най-често настъпва в мига на смъртта, момента преди душата да напусне тялото. Но също така вярвам, че може да настъпи десет, двадесет или четиридесет години преди това.

Вярвам, че обикновено настъпва дълги години след оправданието, но и че може да настъпи пет години или пет месеца след него. Не съм чул убедителни аргументи за противното.

Ако настъпи години след оправданието, ще се радвам да разбера след колко. *Pretium quotus arroget annus?*

И колко дни, месеци или години може човек да си позволи между съвършенството и смъртта? Колко време след оправданието трябва да се случи то и колко близо до смъртта?

Лондон, 27 януари 1767 г.

Отпечатано в Манга принт ЕООД
София
август, 2015